

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj s dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrti strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkratni znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kri ni voda!

«Slovenci smo potrpežljivi osli!»

Pravijo, da ima pravica zavezane oči. To so trdili že stari Grki in Rimljani in so tudi na ta način upodabljali justico.

No, danes se zdi, da je ta zavezana pravica dvojne kakovosti v naši preljubi c. kr. Avstriji. Namreč pravica za Slovence in pravica za Nemce.

Če rečemo te besede, nam jih vsiljuje ime **Ptuja**.

Predno bomo razmišljali položaj, iz katerega naj se izcimijo posledice z ozirom na ptujsko barbarstvo, moramo predvsem obračunati ne toliko z nemškimi barabami in capini, nego v prvi vrsti z našo c. kr. vladno previdnostjo.

Pustimo na strani slovensko političnost in interese nemškega «Ueberschichta» in poglejmo prizor, kakršen se je nudil danes ponoči očividcem v naši beli Ljubljani.

Kdor je prišel v slovensko metropolo včerajšnjega dne, si je moral misliti, da se nahaja na Japonako-Ruskem bojnem torišču.

Postavljene piramide, osedlani dragonci, nebrot žandarjev s častniki, tudi generalska uniforma se je videla in čudno se nam je zdelo samo se to, da niso bili topovi «aufgeföhren». Vse gostilne in kavarne zaprte, policijsko nadzorstvo, vsak prehod zabranjen. Človek bi mislil, da se nahaja naša bela Ljubljana v obsednem stanju, vsaj tak utis so napravile piramide, dragonci in generalska uniforma na potujočega človeka!

In čemu vse to!? Vse to se je storilo zaradi tega, ker je imela naša c. kr. pravica v Ptuj dne 18. septembra 1908 zavezane oči. V Ptuj gospod c. kr. okrajni glavar in podrejeni mu župan ni hotel dati žandarmerije v varstvo Slovencev, ampak se je sklicalo različno policajstvo iz Celja, Maribora in Gradca, sicer ne v to svrhu, da varuje zdravje in življenje avstrijskih državljanov, ampak v to

svrhu, da gledajo, kako pobijajo Nemci mirne slovenske, tudi avstrijske državljane.

V Ljubljani se je vršil včeraj protesten shod zoper Ptujsko nasilstvo izza 18. septembra 1908.

V Ptuj so nemški capini in nemške barabe napadli — kar je posebna dika nemške civilizacije — slovenske žene in dekleta.

Včeraj v Ljubljani so si ljubljanski nemščurčki barabske vzgoje tudi dovolili ta poseben duhoviti špas, da so slovenske žene brez madežnega značaja polivali — seveda Germanom, prisojenim pogumom — iz prvega nadstropja s kemično tinko. Vse to so storile nemške «inteligentne» barabe v Ptuj nad slovenskim ženstvom.

In enako so storili ljubljanski nemškutarčki včeraj, da manifestirajo svojo onemoglo jezo, ker so si upali potrpežljivi Slovenci napraviti svoj protestni shod, pri čemur se je razbilo nekaj revnih šip.

Vse to bi se pa ne bilo zgodilo v Ljubljani, da se ni merilo tukaj z dvojno mero.

V Ptuj je oborožena oblast mirno gledala, kako so nemški fakini pretepali slovenske goste — duhovnike, ženske in dekleta, ne da bi storili kaj v njihovo obrambo; v Ljubljani je pa bilo izdano povelje «Laden — ladet», ne da bi bilo kaj vzroka za to; ampak zgolj iz pretirane previdnosti, oziroma recimo bojazljivosti za preljubo zdravje in življenje naših preljubljenih deželanov drugega jezika.

In kaj je morala cele te afere:

«Pomagaj si sam, potem ti bode Bog pomagal.»

Hud kruh je, kruh samoobrambe, vendar smo v Avstriji v kljub § 19. osnovnih zakonov, prišli tako daleč, da je jedini jez za naše politično življenje naša polična samobramba. In kakor kazenski zakon štiti samobrambo s § 2. kaz. zak., tako je naša politična pravica, da se proti birokratizmu in militarizmu poslužujemo političnega silobrana.

Tistih par razbitih šip, naj bodo naši modri vladi memento, da je slovenski narod svoj čas pripravljen tudi na to, da bode zaklical: «ave caesar, morituri te salutant». Če pa bode prišlo do tega, se pa tudi lahko pripeti, da bode vsikdar udani slovenski narod zleknil svoje pesti od sebe in se podal v politično letargijo.

Če bo pa to koristno in državno-politično dobro — naj premisljajo isti, ki so v to poklicani, in ki si sedaj postavljajo piramide, puške in pa osedlane konjenike. «Svaka sila do vremena.» Sicer bomo pa o tem še govorili.

Po kroni!

Klerikalna stranka na Slovenskem se vedno bolj pogreza v blato, kamor ji ne more in ne sme slediti nihče, ki hoče ohraniti čiste roke in neomadeževani značaj. S pomočjo vlade in Nemcev ter po duševni zaostalosti večine našega prebivalstva na deželi si je pridobila ta stranka, posebno na Kranjskem, nadvlado, ki jo hoče izkoristiti na vse načine, čeprav pri tem trpi pravica in pravičnost. Na čelu klerikalne stranke stoje možje, katoliški duhovniki, ki vsak dan zavzivajo pri maši živega Boga, ki morajo po cerkvenih naukih oznanjevati, da je greh sovražiti svojega bližnjega, katerim zlasti kot svojim služabnikom krščanska cerkev zapoveduje, da morajo ljubiti tudi svoje sovražnike, dobro storiti vsakemu, ki je v nadlogah, odpustiti žaljenja in prizanašati grešnikom...

Toda pri naših duhovskih voditeljih vidimo ravno nasprotno. Očitno štčujejo po shodih, spovednicah in prižnicah proti ljudem, ki imajo toliko modstva v sebi, da se drže svojega prepričanja. Neuko, po naravi k slabemu nagnjeno ljudstvo pripravljajo z vsemi, večkrat prav temeljnimi sredstvi za boj proti neklerikalcem. Kaj jim mar, tem na varnem stoječim osebam, če nastanejo v deželi razmere, da človek ne bo več varen stopiti na

PODLISTEK.

Vrag in pekel.

Spisal Gap (Škofja Loka).

Dalje.

Hudiči bivajo v peklu. Razni teologi so jih predstavili v one kraje, kjer se jim je najbolj dopadlo in za katere so doprinesli najboljše «dokaze». Predaleč bi segli, ako bi hoteli nasteti vsa «potovanja» pobožnih gospodov. Vredno je pa omenjati najinteresantnejša potovanja nekega «modernega» preiskovalca, ki se ni bal niti časa, ni stroškov, niti govornice svojih «brezbožnih sočlovekov», temveč je korakoma napredoval na potu spoznanja in je že izdal «drugi, pomnoženi in popravljeni natisek» (dokaz za neumnost pobožnih mas) svojih «mučnih preiskovanj pekla». Iz te s cerkveno (potrditvijo) preskrbljene knjige nam bode dovoljeno tu navesti nekaj prav karakterističnih točk. Gospod dr. Jožef Bautz, izredni profesor teologije na kr. vnašilišču v Münstru, piše v svojem «Peklu» (Mogunc, 1906): «Splošni nauk teologov je, da se nahajajo četver podzemski prostori^{*)}, določeni za sprejemanje duš po smrti. Naročje Abrahama, vice,

^{*)} Gospod Bautz je najbrž pri tem prezrl, da ravno ti teologi trde, da duhovi in to so hudiči, t. j. duše onih, ki so umrli v smrtne grehu, ne zavzemajo sploh nobenega prostora.

prebivališče za nekrščene otroke in prvi pekel.» Potem piše gospod dr. Bautz na nekem drugem mestu: «Zavest, da je nam pekel tako blizu, da njega grozoviti plameni prav pod našimi nogami žugajoče svigajo, da obstoji neka bližja ali daljša zveza med tem, kar opažamo na površju zemlje in onim, kar je skritega pod strahovito stopnico; da so dimniki pekla, iz katerih se pred našimi očmi kadi strupeni dim, da se groze pretrese zemlja, ko iz njene globočine izbruhnejo velikanski valovi večnega ognjenega morja, — to vse bi pač zadoščalo, da se nemalo poostri oni pretresujoči vtisek.» Dalje citamo: «Da zavzema pekel najgloblje mesto, trde vsi teologi, nič manj, da je naročje Abrahama v nekoliko višji, dostojnejši legi. Kje pa so vice in prebivališče za nekrščene otroke? Blagohotno jih preložimo v neposredno bližino pekla. Ničmanj jih mnogi teologi preložijo v obližje naročja Abrahamovega, nekoliko oddaljeno od pravega pekla. Po vstajenju (pri katerem bo baje gospod Bautz zavzemal častno mesto) ne bo v vseh nobenega prebivalca, kakor se tudi sedaj nihče ne nahaja v naročju Abrahama. Obe ti mesti se bodei prikloplili k pravemu peklu. Po potrebi se pridruži tudi prebivališče za nekrščene otroke, za slučaj previdnosti, ako ti otroci dobe po vstajenju druge bivališče. Nekaj vrsto dalje citamo:

«Ako je v peklu in yicah enak ogenj, tedaj je med tema postavljen meja le po božji volji tako, da je prestop iz enega kraja v drug nedovoljen, — obzirnost, ki pristopa ubogim dušam po njihovem dostojanstvu.» Interesantna so se naslednja mesta: «S stališča naravoslovja ne more biti proti tem naukom nobenih težkoč. Ako se nam solastikom in poznejšim teologom razlaga dobro utemeljeno natanje, da se nahaja pekel v notranjosti naše zemlje, tedaj se nam naravoslovje upira s določno izjavo, da je v zemeljski notranjosti sedež silovite množine ognja. Kolikor dolgo najsi je že nastanjeno, da se razvija naša zemeljska obla do predkonca sveta, za obstoj peklenškega ognja bo skrbel modrost in vsemogočnost kaznujočega Boga. Kar se pa tiče kakovosti večnega ognja, o tem se da naravoslovno domnevati, da ta nastane valed večne krožitve gotovih kemičnih procesov, ko v tem nastanejo božanstveno močne naprave kemičnih spojin (kaj si neki pod temi predstavlja gospod dr. Bautz!) in potem zopet izginejo. Ne bi pa tudi nasprotovalo, predstavljati si peklenški ogenj enostavno kot plin brez spremljajočega kemičnega procesa, ki ga je vsemogočnost božja postavila v primerne premikanje, odnosno v stanje večnega ognja. Prav po pravici je potemtakem večina teologov spravila iz pekla mras in hlad (Frost und Kälte).»

ulico? Najnižje instinkte vzbujati v človeškem srcu, zlasti pri mladini, to je postala naloga klerikalnega časopisja; besno sovraštvo proti vsemu, kar v srcu ne postane tako hinavsko, da se poda klerikalizmu, to je zvezda-voditeljica vse klerikalne organizacije od Marijinih družb do televadnih odsekov in gospodarskih društev.

A kaj si more misliti kak res veren kmet, ako se misli z lastno glavo, ko vidi kako peklenško sovraštvo sejejo duhovniki po mestih in na deželi. Glavno glasilo klerikalcev, «Slovenec», je bil že nešteto krat kaznovan radi obrekovanj in laži, njegovi uredniki-duhovniki so bili obsojeni zavoljo laži in obrekovanj, koliko preklicev so morali že klerikalni, od katoliških duhovnikov pisani časopisi priobčiti, toda obrekovanja in laži se pišejo dalje! Ali naj se čudimo, če vidimo, da vera tako hitro pojenjuje, da ljudstvo hodi za klerikalnimi voditelji ne zaradi vere, temveč zato, ker se jih boji ali pa pričakuje od njih kako korist?

Lampe, najnovejši komedijant klerikalne stranke na Kranjskem, deli s prestola deželne zbornice svoje milosti. «Kdor ni z nami, je zoper nas,» je njegovo geslo. Potem uravnava vse svoje ravnanje. Učitelji se disciplinirajo, napredni župani se kaznujejo s globami, uradniki se denuncirajo. Nemci se kličejo v deželo. Kdor ne prestopi v klerikalni tabor, na grnado z njim! Za prestop h klerikalizmu se je uvedel posebni kolek. Na Madžarskem je treba pritisniti le kolek za eno krono na prošnjo, pa človek postane iz krivonosega žida polnokrvni Madžar s ponosnimi brkami in čardaš — nogami. Pri nas na Slovenskem se da ena jubilejna krona za K. S. Z., pa se prelevi najhujši liberalce v pristnega klerikalca. Izdajalci in uhajalci, dobro vam teknilo, značajnih ljudi ne dobite nikdar!

Gospodarski del. ☰

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Na shodu v Gothi (1875) so se združili Lassallejanci in Marxisti; zato so se pa Lassallove ideje prevzele v gotski program. Toda socialno-demokratski nauk se je vedno bolj razvijal v smislu Marxovih in Engelsovih nazorov in se konečno ustanovil v erfurtskem programu (1891), ki je še sedaj merodajen za socialno demokracijo. Erfurtski program v kratkem ponavlja načela „komunističkega manifesta“, na kojih podlagi zahteva nemška socialno-demokratska stranka pred vsem:

1. Uvede naj se splošna, neposredna in tajna volilna in glasovalna pravica za vse državljane obojega spola, počeniš od 20. leta za vse volitve in glasovanja. Uvede se proporcijski volilni red, in dokler se ne uvede, naj se po vsakem ljudskem štetju po zakonu na novo razdele volilni

In tako se ta «učena» ropotija mirno nadaljuje, dočim se gospod Bautz venomer sklicuje na «naravoslovje» in svojo modrost zopet opira na naravoslovne dokaze. Menim pa, da bi bilo celo najpobožnejšemu in najneumejšemu katoličanu težko vzdržati se smeha, predno bi do konca prečital «nesmrtno delo vseučiliškega profesorja», ki me nehote spominja na dr. Böchnerjev «Kosmos» in «Življenje in tkanje narave». Toda pravzaprav ni nič tako smešnega, ako pričbuje vseučiliški profesor po državnem učnem nalogu take čenčarije, in k temu še kot «naravoslovno dokazane»!

S tem menim, da lahko zapustimo pekel, v katerem nam je z našim «učnim» vodnikom itak postalo precej vroče, da nam bo mogoče nadalje baviti se z njega prebivalci. Predvsem nas bodo seve največ zanimale obiteljske razmere hudičeve. Ako se tudi razgovarjamo o stari materi hudiča, tedaj je mnogo teologov, ki verujejo, da so hudiči samo hudobni duhovi in da se torej o istinitem njegovem sorodstvu ne more govoriti, dočim so drugi, ki ne le da verujejo, nego skušajo celo dokazati, da se hudiči ženijo. A ženijo se ne samo v svojim vrstah, temveč tudi s ljudmi, čemur nam pač dovolj jasno dokazujejo čarovnice. Škof iz Silve, Alvaro Pelagis, trdi celo v neki, okrog leta 1882 izšli knjigi «Cerkvene solze», da je imenoma poznal mnogo oseb, ki so prostovoljno stopile v zakon s hudičem. In takisto nam pripovedujejo še mnogi spisi iz srednjega veka o roditeljih, človeških mož in žena (Inoubi et snoubi), in o otrok hudobnega

okraji. Volitve in glasovanja naj se vrše ob dnevih zakonitega počitka. Poslanci naj dobivajo dnevščine (dijete). Volilna pravica se ne sme omejevati, razen če državljani izgubi samostojnost.

2. Zakonodajstvo bodi neposredno in se vrši po pravu predlaganja in odklonitve. Ljudstvo mora dobiti pravico vladanja nad samim seboj in samoupravo v državi, deželi in občini. Gospodsko voli ljudstvo; ta je ljudstvu odgovorna in mu jamči. Vsako leto se ima dovoljevati pobiranje davkov.

3. Ljudstvo se vzgajaj za splošno brambo. Ljudska bramba nastopi namesto stalnih armad. Vsi mednarodni spori se naj poravnajo po razsodiščih.

4. Odstranijo naj se vsi zakoni, ki omejujejo svobodo, združevalno in zborovalno pravo.

5. Odstranijo naj se vsi zakoni, ki podrejajo ženo možu v javnem ali zasebnopravnem oziru.

6. Religija se proglasi za zasebno reč. Vsi izdatki za cerkvene namene se odpravijo. Cerkvene in verske družbe se proglase za zasebne družbe, ki popolnoma samostojno opravljajo svoje posle.

7. Šola bodi posvetna. Javne šole mora vsak obiskovati. Pouk je brezplačen, tako tudi učna sredstva in vzdrževanje v javnih ljudskih šolah in višjih učiliščih za tiste učence in učenke, ki so po svojih zmožnostih sposobni za nadaljno izobrazbo.

8. Sodi se zastonj; pravni svetovalec bodi brezplačen. Sodijo naj od ljudstva izvoljeni sodniki. Po nedolžnem obtoženi, zaprti in obsojeni naj dobe odškodnino. Smrtna kazen naj se odpravi.

9. Zdravljenje, pomoč pri porodih in zdravila naj bodo brezplačna, tako tudi pokopavanje.

10. Uvede se stopnjevanje dohodninskih davek iz dohodkov in premoženja v toliki višini, da se lahko plačujejo vsi javni izdatki. Vsak je sam dolžan oceniti svoje dohodke in svojo last. Uvede se stopnjevanje dedščinskih davek po višini dedščine in po kolenu sorodstva. Odstranijo naj se vsi posredni (indirektni) davki, carine in druge gospodarske naredbe, ki podrejajo koristi splošnosti koristim vladajoče manjšine.

Za delavsko varstvo tirja nemška socialna demokracija najprej:

1. Uspešno narodno in mednarodno zakonodajstvo za delavsko varstvo na tej-le podlagi:

a) Ustanovi se normalni delavnik največ osem ur.

b) Otrokom se prepove delo pred 14. letom.

c) Prepove se ponočno delo; izvzete naj bodo samo tiste obrtne stroke, ki zahtevajo ponočno delo po svoji naravi ali iz tehniških razlogov ali pa iz razlogov za splošno blaginjo.

č) Vsak delavec naj ima vsak teden vsaj 36 ur nepretrganega počitka.

d) Prepovedano je dajati mezdo v živilih (truck-zistem).

2. Vsa obrtna podjetja naj bodo pod nadzorstvom. Delavske razmere delavcev naj preiskujejo in urejajo po mestih in na deželi državni delavski urad, okrajni delavski urad in delavske zbornice. Za obrtno higijeno se mora temeljito skrbeti.

3. Poljedelski delavci in posli naj bodo pravnenoenaki s tovarniškimi delavci; poselski redi naj se odpravijo.

sovrage. Da celo adoptivne otroke je imel, bil je baje boter in zlodej vedi kaj se vse! Dalje.

Izza poletne sezone.

Ivan S. Olševski.]

Dalje.

Bila je že popolna noč, ko smo se zbrali v salonu gospe Sabljačevke. Razgovarjali smo se o politiki: občudovali smo diplomatske poteze angleškega kralja, pretresovali trozvezo, govorili pro in contra, prešli na dvozvezo in se pomudili precej v Rusiji, dokler nismo naredili velikega skoka iz velikoslovanske nižine na balkanski polotok. Ko smo tudi tu najbolj zahotane zamere kar najpovoljnejše rešili, smo se vrgli na literaturo. Svetovno slovstvo, angleško, francosko, špansko, nemško, italijansko, skandinavsko, rusko, celo madžarsko, smo imeli kar v malem mezincu, ko naenkrat g. Flanski vpraša:

«Kdo pa je začetnik slovenske drame?»

In glej, v celem društvu sta se našla komaj dva, ki sta vedela to popolnoma sigurno. To ne baš prejetno dejstvo je hotel ublažiti g. Diplomat rekoč:

«Sicer pa to ni tako važno . . . Slovenska drama je še v povojih. Upajmo, da nam najbližnja prihodnost kaj boljšega prinese in, če bo kaj važnega, potem bo to vsakdo vedel.»

«Hm, kaj pa nam more prinesiti prihodnost kaj družega kot satiro!» pravi g. Flanski. «Slovstvo vsakega naroda mora biti odsev svoje dobe,

4. Zagotovi naj se združno (koalicijsko) pravo.

5. Država naj vzame delavsko zavarovanje v svojo upravo; uplívno naj sodelujejo delavci pri upravi.

Na temelju tega programa se je osnovala enotna nemška socialna demokracija.

Dne 30. in 31. decembra 1888 in 1. januarja 1889 se je vršil v Hainfeldu prvi shod avstrijske socialne demokracije, na katerem so bili poleg Nemcev zastopani tudi Poljaki, Čehi in Slovenci. Na tem shodu se je sklenil na temelju Marxovih načel skupni program, ki se bistve no sklada z erfurtskim programom. Hainfeldski shod je rodil enotno avstrijsko socialno-demokratsko stranko, ki je organizovana po narodnostih; zato govorimo o nemški, poljski, češki, jugoslovanski i. t. d. socialni demokraciji.

Marx-Engelsovi nazori dandanes niso več splošno veljavni v socialni demokraciji. Med socialnimi demokrati samimi vedno bolj narašča takozvana Bernsteinova struja. Edvard Bernstein je nastopil proti samemu bistvu Marxovih naukov. On se upira Marxovemu materijalističnemu zgodovinskemu naziranju, po katerem so gospodarske razmere tista podlaga, na kateri se razlaga vsebina človeškega mišljenja in čutenja in sploh človeška zgodovina, češ, da na človeško zgodovino poleg gospodarskih momentov odločilno uplivajo tudi krajevne in narodne posebnosti, politične, verske in pravne zadeve, in da vsa dejstva spričujejo, da ljudje znajo vedno bolj sami v diti gospodarski razvoj. Tudi Marxove nazore o vrednosti in nadvrednosti pobija Bernstein, vendar je pa kljub temu prepričan, da se gospodarski razvoj približuje socializmu. «Mi stojimo v najnaprednejših deželah na predvečerju če ne „diktature“, pa vsaj prav merodajnega upliva delavskega razreda ozir. strank, ki ga zastopajo.»

6. Socialna reforma.

Socializem skuša moderno socialno vprašanje rešiti na radikalen način, z odpravo zasebne lastnine, socialno reformne stranke pa skušajo to doseči na podlagi sedanjega gospodarskega reda, one hočejo ustvariti temelj za socialni red, ki bo stal v soglasju s produkcijskimi in prometnimi razmerami sedanosti in upravičenimi potrebami posameznih družbenih slojev; one stoje nekako v sredi med strogo individualistiško šolo (klasično gospodarsko šolo) in med socializmom. Vender se pa tudi te stranke ločijo zlasti v tri smeri: v liberalno, konservativno in cerkveno.

a) Liberalna socialna reforma.

Znanstveni vodja liberalne smeri socialne reforme je nemški nacionalni ekonom L. Brentano. Obrtna svoboda in pravna enakost vseh ljudi sta temelj, na katerem se more vršiti ves kulturni napredek in se morejo kolikor najbolj razviti vse zmožnosti posameznika. Toda z odpravo starega, na celovstvu slonečega obrtnega reda se niso odpravile neenakosti, kakor je bil namen novih obrtnih postav, temveč se je prepad med stanovi še poglobil, gospodarsko močnejši individui izkoriščajo gospodarsko slabeje in jim zapirajo pot do kulturnega napredka. Temu izkoriščanju se mora napraviti konec in sicer, ko

sedaj pa pomislite, prosim, naše razmere . . . Žalostna, toda gola resnica: edini izhod je satira!»

«Toda Vi gledate prečno, g. Flanski,» se oglasi zopet g. Diplomat, «jaz mislim da glede snovi še ni pri nas bilo bolj pripravnega časa za razvitje slovstva, v vseh strokah, kot je ravno sedanja doba. Samo pomislite: imamo svoje že precej imovito in tudi izobraženo samozavestno in razumno meščanstvo. Razni meščanski poklici izzovejo razne konflikte, ki se dajo na sto in sto načinov razplesti in razrešiti; imamo krepko kmečko ljudstvo, v čegar vrste ravno sedaj prodira večja kultura od te ali one strani; da tudi tu nastajajo večji ali manjši konflikti, pri katerih pogine ta ali ona osebnost, mi bodete radi pritrdili; imamo že svoje narodno delavstvo, ki je deloma v službi tujeje deloma v službi naših domačih podjetnikov; slednjič pride v poštev tudi národní moment. Ako vse dobro prevdarite, kar sem Vam naštel, mi morate priznati, da se tu odpira za podvzetnega, nadarjenega pisatelja široko polje, na katerem lahko umetniško vstvarja drame vseh različnih vrst, romane, povesti, novelje i. t. d., kar mu ravno srce poželi.»

G. Diplomat pogleda zmagoslavno króg sebe in si nažge vgaslo cigaro.

«In pomislite, g. Flanski,» se oglasi gđ. Francka, «dame ljubijo že vedno z istim ognjem, ako ne še z večjim, kot so ljubile v času velikih romanopiscev . . . Pridenite svojemu delu nekaj

likor možno, s prostimi organizacijami individualov, in le tedaj, če bi se te izkazale pre-slabbotne, z državno silo. Gospodarsko slabiji individui se morajo usposobiti, da morejo obstati v boju za gospodarske koristi z močnejšimi.

b) Konservativna socijalna reforma.

(Državni socialisti.)

Državni socialisti uče, da je država največji socijalni organizem, kateri ima pravico gospodarsko-družbene razmere voditi tako, da se morejo razvijati v interesu naroda in napredka. Posebno državi pripada naloga, da omeji moč denarnega kapitala in zato tudi sama vzame v roke zasebne podjetje n. pr. glede prometa, bank, rudokopov i. t. d., ako je to na korist splošnosti.

Oče državnega socializma je Rodbertus, važnejši zastopniki te smeri so Nemci Wagener, Adolf Wagner, Rudolf Meyer in R. Todt.

c) Krščansko socijalna reforma.

Krščanska socijalna znanost oznanja večne resnice, ki vodijo človeški rod kot naravni, nad vsem pozitivnim pravom stoječi, na božji volji temelječi zakon. Ta naravni zakon pravi, da je človek družbeno bitje, da brez oblasti ni družbe, da je nemogoče, da bi bili v družbi vsi ljudje enaki. Zato je nujno, da priznava vsak družbenik potrebno razliko med posameznimi člani. Samo v eni točki so vsi ljudje že po naravi enaki, to je glede nadnatornega namena, namreč njihovega večnega izveličanja. Gospod vsega stvarstva je večni Bog. Božji um obsega ves red, po katerem morejo stvari doseči svoj smoter. Ta red v božjem umu se imenuje večni zakon. Večni božji zakon se javlja v človeškem umu kot naravni zakon, ki se v podrobnosti določa kot pozitivni zakon (božji, cerkveni, državni). Človek ima mnogo naravnih pravic brez ozira na državo. Take pravice so pravica do bivanja ali eksistenčno pravo; s pravico do bivanja je združena tudi pravica, da si sme človek pridobivati stvari v last, dalje sme človek po naravi sklepati pogodbe z drugimi in se z njimi vezati v razne družbe, izpolnovati versko-nravne dolžnosti, naravno pravo daje starišem pravico vzgojevati svoje otroke i. t. d.

Prva naravna družba je rodbina. Če se hoče doseči smoter, ki ga ima namen za ohranjenje človeškega rodu, morata mož in žena živeti v skupni družbi, morata biti v zakonu. Iz rodbine se razvije narod, ki je naravna družba, kakor človeštvo, rodbina in država. Vsi izvramo od enega od Boga ustvarjenega para, in je potemtakem vse človeštvo ena rodbina, ki mora živeti med seboj v ljubezni in vzajemnosti. Državo ustanavlja Bog, ki je dal človeku tako naravo, da ga sili v državo, ker brez nje ne more dosežati svojega namena. Med državne člane ne spadajo neposredno posamezniki, marveč naravni organizmi: rodbine, narodi in stanovi; poleg njih pa tudi manjši državni organizmi: občine in dežele. Smoter državi je splošno, javno, časno blagostanje državnih udov, država mora skrbeti, da imajo njeni člani priložnost časno se osrečiti, to

se pravi, dobiti zadostno množino vsega, česar potrebujejo za svoje telesno in duševno ohranjenje in izpopolnjevanje. V dosego svojega smotra mora država predvsem priznavati, braniti in čuvati pravice svojih članov. Vse njeno zakonodajstvo mora izhajati iz naravnega prava. V drugi vrsti mora država dejansko pomagati svojim članom pri dosegi njihovega blagostanja. Država mora posegati tudi v gospodarsko življenje svojih članov. Posegati mora v lastninsko pravico in jo pravično omejiti, skrbeti mora, da se goji duh solidarnosti, duh zadržanosti v gospodarskem življenju, pomagati mora na noge razpadlim stanovskim organizmom i. t. d. V osebne zadeve naravnost se pa ne sme vtikati. (Glej: Krek, Socijalizem).

V današnji družbi se nahaja brezmejno bede in nadlog, to pa zato, ker je izginil iz sveta duh ljubezni do bližnjega, skrbi in varstva za ubožce in stopil na njegovo mesto duh sebičnosti; zato je pa predvsem potreba, da se prerodi notranje življenje človeštva, da zopet zavladajo v javnem življenju oni nauki, katere je Bog sam izročil človeštvu po svoji nezmotljivi cerkvi.

Konec prih.

Dopisi.

Krtina. (Slovesna otvoritev novega šolskega poslopja.) Dne 13. t. m. ob 3. uri popoldne se je vršila na Krtini slovesna otvoritev jubilejskega šolskega poslopja. S šolsko slavnostjo pa so vneti prireditelji kaj spretno združili lepo uspelo narodno veselico. Ob določeni uri se je pred šolskim poslopjem zbrala nepregledna množica preprostega ljudstva, ki je bilo prispelo od bliza in daleč v Krtino, ta dan mično okrašeno z narodnimi in cesarskimi zastavami, zastavicami in vitkimi mlaji. Razen tega so počastili slavje s svojo navzočnostjo gospodje: I. Kresse, c. kr. okrajni glavar v Kamniku; Janez Grčar, duh. svetnik in župnik v Dobu s kapelanom pisateljem Leopoldom Podlogarjem; I. Koblar, c. kr. sodni svetnik; dr. I. Furlan, c. kr. okrajni sodnik na Brdu, dr. Matej Senčar, c. kr. sodni adjunkt, istotam, z drugimi sodnimi in davčnimi uradniki; nadučitelji I. Engelman, Tomo Petrovec in Janko Toman ter več učiteljev, Janez Pirnat, župan na Krtini; France Pretnar, načelnik krajnega šolskega sveta; poleg tega mnogo odličnih gostov iz Moravc, Doba, Brda, Lukovice, Domžal, Vira in Kamnika. Duhovni svetnik, župnik dobski g. Janez Grčar primerno nagovori zbrane, povdarja potrebo božjega blagoslova pri vsakem človeškem početju in nato blagoslovi poslopje. G. I. Kresse, okrajni glavar v Kamniku, zahvali vse tiste, ki so se trudili za nove zgradbo; omenja slavnostnega napisa na spominski plošči nad vratmi, ki se glasi:

V spomin 60. letnice
vladanja Nj. Veličanstva
FRANC JOSIPA I.
1848—1908.

Preide na cesarjev jubilej in pozove navzoče, da zakličejo cesarju trikratni: slava, čemur množica navdušeno pritrjuje. Končno proglasi poslopje za odprto in ga izroči v varstvo krtinskemu občinskemu zastopu Mestna godba zaigra narodno himno, radostni poki topičev se oglase. Nato stopi na oder tamkajšnji rojak, prof. Makso Pirnat in govori slavnostni govor, v katerem izvaja tele misli: Izpolnila se je Krtinca vroča želja, katero so že dolgo gojili. Šolsko poslopje stoji dograjeno v njih lepi domači vasi. Mnogo, mnogo truda in napora, mnogo občutnih stroškov je stala ta zgradba Krtince. A ta trud in ti stroški so plodonosno naložena glavica, ki bo nesla obilnih obresti. Saj se je sto tukaj za vzgojo in izobrazbo ljubih otrok, najdražjega njihovega zaklada. Kako lepo se da primerjati tek otrokove vzgoje in izobrazbe s postankom nove stavbe. Kdo se briga za prve, nezatne vdarce lopate, ko se koplje temelj novemu poslopju na prostoru, ki je bil prej navadna njiva. A pod rokami pridnih delavcev in pod vodstvom spretnega graditelja se dviga zid iz zemlje kvišku in preden bi mislil, je stavba dovršena. Prav tako se godi s šolanjem otroka. Ljubeča mati, skrbni oče pripelje neokretne sinčka, plaho deklico v šolo. S strahom prestopi otrok šolski prag. Toda kolika izprememba po nekaj letih. Čili deček in živahna deklica ponosno zapuščata šolo, ko sta tekom let zadostila šolski obveznosti; pod umnim vodstvom učitelja sta si izbistrila razum, oplemenitila srce, in sedaj stopata v življenje z obilim znanjem, ki sta si ga pridobila v šoli. Šola skrbi zlasti, da da otroku mnogo znanja; nikdar pa ne sme šola zanemariti vzgoje srca; tista blaga čustva, katera je otrok takorekoč vsrkal z mlekom od ljubeče, dobre matere, ta čustva naj goji šola. Prevažno je tukaj eno čustvo: ljubezen do bližnjega. Otrok naj se zgotovi zave, da je član velike človeške družbe; da ne sme gledati nase in poznati samega sebe in svojih koristi, temveč da ima svojemu bližnjemu radovoljno pomagati v nadlogi in nesreči. Kaj pomaga človeku še toliko učenost, ako je njegovo srce prazno plemenite ljubezni do sozemljana. Poleg tega naj šola navaja otroka k veselju do dela in k domovinski ljubezni. Brez dela naše življenje nima vrednosti; zgotaj naj se otrok zave, da le v delu, neprestanem delu, je naša rešitev in naša sreča. Pozabiti pa ne sme šolar tiste zemlje, ki ga je rodila. Ozre naj se le večkrat na prelepo krtinsko okolico! Z malega grička ga pozdravlja Sv. Trojica, v ozadju se nasmiha Limbarska gora, nad lepo domačjo vasjo čuva zgodovinsko važna cerkva na prijetnem holmu, in v deljavi kipe proti nebu naše večno lepe planine. Prelep je ta domači krtinski svet; ljubi naj ga torej otrok, skuša naj mu biti v čast s poštenim delavnim življenjem, skuša naj biti v čast vsej slovenski zemlji po naši širni avstrijski očetnjavi. Kakor priča plošča nad vhodom, je poslopje zgrajeno v proslavo cesarjeve šestdesetletnice. Od cesarja naj se otrok uči zvestega splošnjevanja svojih dolžnosti; od Krista pa, čegar razpelo visi v šolski sobi, ravnati se po najvišji njegovi zapovedi: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Ako bo vsak otrok, ki bo hodil v to poslopje, krbel za to, da si v njej izbistri svoj razum, ublaži svoje srce, da se navadi veselja do vztrajnega dela, da vzljubi lepo domačijo, da se zave svojih dolžnosti do bližnjega in da vsikdar z veseljem opravlja svoje dolžnosti, potem ta šola ni sezidana zastonj, potem bodo iz nje izšli dečki in dekleta, ki bodo v življenju delali čast naši ljubi domovini, katero naj Bog poživi.

— Po zaključeni šolski slavnosti se je razvila na lepo okrašenem dvorišču gospe Ane Zarnikove živahna ljudska veselica. Mestna godba iz Kamnika je spretno svirala; pevsko društvo iz Moravc je navdušeno prepevalo pod vodstvom g. nadučitelje Janka Tomana; ljudje so se zabavali s plesom, tombolo, i. t. d. Bilo je res prav prijetno, prebiti par uric med zavednimi Krtinci, ki so pokazali svojo požrtvovalno ljubezen do šole s tem, da so prostovoljno in brezplačno preskrbeli dobavo in prevažanje gradiva, potrebnega za novo stavbo. Vsa pohvala v tem oziru gre zlasti g. Francu Prenarju, načelniku krajnega šolskega sveta v Krtini.

Z Bleda. (Raznoterosti). Začetkoma sezone je letos slabo kazalo, ker stanovanj je bilo še veliko neoddanih, no. v zadnjem je bilo bolje, ter so hoteli bili polni in tudi vile dobro zasedene, da si bi lahko še več tujcev sprejeli, saj je bilo še več sob in stanovanj praznih, to pa, ker se je zadnji čas na Bledu mnogo zidalo. Zida se pa tu pri nas vse navzkriž, kakor se komu poljubi, brez vsakega regulacijskega načrta. Bled, ki hoče postati moderno zdravilišče in kopališče, pa še danes nima regulacijskega načrta! Gelo v Bohinju, ki ima le nekaj vil, imajo že tak načrt, za Bled se pa županstvo kakor zdraviliška komisija prav nič ne brigata, da bi se napravil nujno potrebni regulacijski načrt. Imamo lepe nove vile, ali vrste, da se bogu usmili. Tu je treba takoj od pomoči, ako hočemo, da bo Bled napredoval, in da si pridobimo več tujcev, in sicer takih tujcev, ki bodo dlje časa bivali na Bledu, ne samo po par dni, ker le od takih bo imel Bled lepe dohodke. Kakor znano, je del vasi Grad pred dvema mesecema pogorel, ali čudno, da se do-

tudi mrzla srca ogrevajoče ljubezni, osolite ga s pristnimi domačimi dovtipi, vpoštevajte naše socijalne razmere, potem vse naše pridobitve, bodisi na znanstvenem, bodisi na drugem polju — in rečem Vam, delo, ki ga vstvarite iz sedanjih razmer, ne bo satira ampak bode prej sijajen demant svojega časa!

„Jaz pa pravim, da vi dva gledata svet preveč optimično,“ pravi počasi g. Flanski in si nažge novo cigareto. „Dobro, recimo, da vzame pisatelj snov iz meščanskega življenja in jo obdela tako, kakor odgovarja resnici. Nihče ne more odrekati našemu meščanstvu požrtvovalnosti, s katero polaga velike žrtve na oltar domovine, nihče mu pa tudi ne more odrekati napak, ki bi v takem delu tudi morale biti primerno zastopane.“

„In te bi bile?“ vpraša g. Diplomata.

„Da se hitro navduši za kakšno stvar in jo potem tudi hitro pozabi. Pomislite samo na naša s tolikim navdušenjem ustanovljena društva, ki pa po prvi navdušenosti večinoma le životarijo.“

„Temu so premnogokrat krive razmere.“

„Da, da, to je ravno,“ vpade hitro g. Flanski g. Diplomatu v besedo: „Koliko glav toliko misli,“ pravi pregovor, jaz pa pravim: „Kolikor glav toliko generalov“ in to je tisto zlo, ki potem provzroči neslogo, nesloga pa je vsake dobre stvari nadloga. Sicer se je zadnji čas pri nas to obrnilo veliko na boljše, toda do popolnega ozdravljenja nam manjka poštene satire, ki bi vse te razmere brezobzirno osvetlila.“

G. Flanski spusti v zrak par krepkih dimov, g. Diplomata pa pravi:

„Saj ni treba ravno temnejših stvari opisovati . . . Sicer pa brez napak ni nihče . . . Vze-

mite par familij, opletite vmes par zapletajev, vpoštevajte nasvet gđ. Francke.“

„Tako je, tako,“ pravi družba, ki je sledila celemu razgovoru z večje pazljivostjo kakor bi pač kdo pričakoval.

„Sedaj pa vzemimo kmečki stan,“ nadaljuje g. Flanski.

„Gospoda, bodite pripravljeni na kar najtemnejšo sliko!“ se oglasi g. Mana, pomežikne g. Diplomatu in zadene rahlo s komolcem gđ. Ano, svojo sosedo.

„G. Mana ima popolnoma prav,“ pravi mirno g. Flanski, kot bi ne bil zapazil tistega pomežikovanja. „Imamo sicer v vsaki večji vasi par posestnikov, ki se zavedajo svojega naroda, ki razumevajo tok časa in imajo svoje lastne prepričanje, toda kaj bo opravila dvojica ali trojica proti množici nevednih, večkrat tudi naščuvanih, neštevilnokrat zlorabljenih in samo za svoj kruh se borečih ljudij, ki smatrajo za resno samo fizično delo, pekel in nebesa, vse drugo se jim pa zdi neumnost. Njegovi izkoriščevalci predobro vedo, da se ta masa od plenice pa do mrtvaškega prta samo pekla boji in za nebesa bori in proti temu uravnajo svoje postopanje proti nji. Ako noče ubogati, se je postraši s peklom in hudičem in postala bo ponižna kot polit kužek; če jo je pa treba za kaj pridobiti, se ji obeta vedno plačilo v nebesih ali pa se reče, da je vera v nevarnosti in masa stori vse. Kdor ne tuli ž njo vred, tega proglašajo gospodje aranžerji za brezverca, to je človeka, ki velja v očeh tega ljudstva toliko kakor obsedenec ali okuženec. Citam Vam z obrazov, gospoda, da mi pritrjujete in prašam Vas: ako bi vzel pisatelj snov kmečkega življenja ali bi ne bila tukaj satira najboljša na mestu?“ Dalje,

sedaj še ni prav nič pričelo z gradnjo novih hiš. Kakor se čuje, se sili pogorelce, ki so večinoma kmetje, da bi gradili kar vile ali hiše s stanovanji za tuje, kar je pa velika nezmisel. Stanovanj je dovolj, letos je še teh veliko praznih. Ali naj se kmet po nepotrebnem zadolži, da bo imel lepo hišo, pa — prazno stanovanje? Naj dotični faktorji delujejo na to, da se gradijo čedne hiše, pripravne kmeta — in nič drugega. Ker ima občina že sedaj nad 80% doklad, je umevno, da sama brez podpore ne zmore vsega, treba bode upeljati vodovod, električno razsvetljavo i. t. d., kar bo vse mnogo stalo. Dolžnost našega deželnega zbora je, da se tudi za Bled vsaj nekoliko pobriga in preskrbi zadostno podporo, ker dosej se žalibog še ni prav nič storilo za Bled. Koliko žrtvuje Štajerska za Rogaško Slatino, Gleichenberg, Dobrno i. t. d. in koliko Kranjska za Bled? Torej, g. poslanci, dolžnost vaša je, da se v deželnem zboru oglasite in izposlujete Bledu izdatno podporo, da ne bo zaostal za drugimi alpskimi letovišči, ki vidno napredujejo in znajo postati sedaj, ko je odprta nova železnica, „nevarni“ tekmeci našemu Bledu. — Sedaj, ko se po deželnemu odboru regulira tisti del Bleda (Grad), ki je pogorel, bi kazalo, da se izdala nekak generalni načrt za ves Bled, da se ne bo zidalo — in zida se veliko — kakor se komu poljubi. Ceste, te je treba v prvi vrsti urediti in izboljšati. Tako je na Bledu velik del novih hiš in vil (14), ki nimajo niti ene javne ceste in si morajo ti posestniki, vkljub temu, da plačujejo visoke občinske in druge doklade, sami vzdrževati „privatne ceste“, da jim je sploh mogoče priti do svojih bivališč. Ali ni to neverjetno? Posestniki se vedno pritužujejo, občina pa pravi, da nima denarja, da bi odkupila te privatne ceste, ki so, ker se splošno uporabljajo, grozno zanemarjene. In kaj poreko tuji, ki prihajajo sem, pa vidijo lepe vile pa zanemarjene ceste? Splošno zabavljanje in — vdrugeč jih ni več nazaj. Tudi je neodpustljivo, da županstvo dovoljuje, da gradijo takorekoč sredi med temi vilami zidarji in tesarji svoja tesašča in skladišča, da že zgodaj v jutro tešejo in razbijajo. Jeli to zdravilišče? Kdo vraga pa bode prišel v tak kraj in plačal „kurtakso“, ako mu že v jutro razbijajo? Izvedel sem, da se je neki sekcijski šef iz ministrstva pritožil pri okrajnemu glavarstvu v Radovljici zoper tako dovoljenje, da smejo tesarji tam v bližini vil napravljati svoja tesašča, da tako gostje nimajo miru. Tudi zdraviliška komisija se veliko premalo briga za povzdigo tujskega prometa in nudi tujcem veliko premalo udobnosti. V letovškem listu, ki ga izdaja ta komisija, se priporoča obisk koč na Osojnici, odkoder je krasen razgled. „Tu se dobe mrzla jedila in izvrstne pijače,“ tako se bere v inseratu. Ko pa prideš na Osojnico, pa zaman iščeš mrzlih jedil in izvrstne pijače! Pod to anonso je druga tudi vredna vse pozornosti, to je: Javni park „Straža“, ki je tudi last te komisije, kakor se čita v listu, „namenjen edinole v zabavo tujcem“. Res v zabavo! Tujca posili smeh, ko vidi ta „park“, pravi naravni park, ker ni drugega kakor par klopi pod leščevjem. Toda pardon, steze so tudi bile, sedaj pa zaman čakajo usmiljene roke, ki bi jih očedila bujnih kopriv in drugih takih cvetic. Tudi pot okoli „Straže“, tujcem jako prljubljeno izprehajališče, je nujno potrebna poprave; del, ki vodi mimo kamnoloma, je vedno zasut in s skalami založen, torej bi kazalo pot malo višje preložiti, kar vse bi se dalo izvršiti z neznatnimi stroški. Treba je le, da se gospodje v tej komisiji nekoliko bolj primejo dela in vse store v prosep tujskega prometa, da se ne bo slišalo vednih pritožb od strani tujcev.

Iz Rateč. Od 12. na 13. t. m. je sneg pobelil naše vrhove bodisi v julijskih alpah kakor tudi v Karavankah. Padel je prav blizu doline, kakih 100—150 m nad vasjo. Tudi preteklo nedeljo popoldan je prav imenitno snežilo v Mangartu, Ponci in Mojstrovki. Lastavice so zapustile naš kraj, prišlo je pa k Savi in „Ledinam“ mnogo divjih rac in drugih močvirnic. Bil je že nekaj dni prav občuten mraz, zato so jo pa letoviščarji odkurili v svoja domovja. Ta teden je pa na šol. vrtu pognala hrushka svoje prvo cvetje. Ima pač tudi narava svoje muhe.

Iz Selo. V naši fari slovi vas P. po posebno strastnih klerikalcih. Naš ljubi Tomaž jih ovija okoli prsta, kako se mu ljubi. Posebno eden, ki hoče biti vseh del mojster, je v tem oziru neumni, da kar brenči. Ta človek hoče biti tudi abstinent. A kakšni abstinenti so on in njegovi klerikalni sosedje, pokazali so ta teden pri pogrebu starega P. Pri nas je navada, da dediči ranjkega plačajo pogrebem pogrebščino. Tako je bilo tudi v tem slučaju in naši klerikalci so se ga tako nalezli, da so se na potu proti domu pošteno šepili. Seveda, kadar je pijača zastoj, se je tudi „ta kunštni“ ne brani. Župnik Rožnik bi se moral sramovati takih pristašev. A kaj, saj jim tudi sam ne daje preveč lepega zgleda v vedenju, ker tudi njemu je največje veselje, če more malo poklafati.

Na Logu pri Nemiljah je bila na Mali Šmaren veselica in korist potil od Resnice do Nemilj, ki je gotovo prav dobro izpadla. Ljudstva je bilo nepričakovano veliko; deloma vsled občekorist-

nega namena, deloma vsled naklonjenosti do Nemilčanov. Nemilje so namreč najzadnejša vas selške občine. Ko so o priliki volitev duhovniki in njih priganjači kričali: „Kdo ne voli z nami, bo frdaman“, je zlezlo večini naših ponosnih kmetov srce v hlače, da so volili proti svojemu prepričanju. A tisti, ki se nikdar niso udali, bili so Nemiljčani. Ti priprosti možje, obdelovajoči svojo zemljo daleč od drugega sveta, se niso zbalii nikogar, ampak so še vselej kakor en mož volili po svojem prepričanju. Naj bodo oni v izgled tudi drugim kmetom. Ravnotako tudi njih žene, ki zvesto drže s svojimi možmi, in to tudi takrat, kadar pridejo ti v nasprotje z duhovniki.

V Zalem logu je bil zopet izvoljen županom g. Franc Demšar, p. d. Strojavec. O priliki zadnjih občinskih volitev sta sorški in novaški župnik grdo rovala proti njem, češ, da je brezverec in bogve kaj še. Letos pa se je volitev izvršila čisto mirno, ker so ljudje uvideli, da je g. Demšar kot župan res mož na svojem mestu, četudi vodi občino po svoji in odbornikov pameti, ne pa po predpisih sorškega župnika. Tudi v naši dolini se obrača na boljše. Gospodu županu čestitamo.

Tedenski sejem v Kranju dne 7. septembra 1908. Prignalo se je — konj, 134 glav domače goveje živine, 44 glav hrvaške goveje živine, 3 domačih telet, — hrvaških telet, 212 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 49 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 66—70 K, na polovico 100 kg 58—62 K, za pitanje 100 kg 54—56 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 11.25, proso K 9.—, rž K 10.—, oves K 8.50, ajda K 9.—, repno seme K —, fižol ribničan K 14.—, mandalon K 14.—, koks 15.— za 50 kg.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prihodnji teden.

20. septembra. — 1776. * Pisatelj Matej Ravnikar na Vačah. — 1794. Bitka pri Kaiserslauternu. — 1796. Napoleon ustanovi cispadansko republiko. — 1850. * Škof dr. Mihael Napotnik na Tepanjskem vrhu. — 1859. † Nemški pisatelj Bäuerle. — 1863. † Jakob Ludovik Grimm. — 1870. Uhod Italijanov v Rim skozi Porta Pia.

21. septembra. — 1452. Italijanski reformator Girolano Savonarola. — 1558. † Cesar Karel V. — 1792. Otvoritev narodnega konventa; kraljestvo na francoskem odpravljeno. — 1832. † Pisatelj Sir Walter Scott. — 1860. † Modroslovec Artur Schopenhauer. — 1878. * Skladatelj France Kimovec v Cerkijah pri Kranju. — 1879. Zveza med Avstrijo in Nemljo.

22. septembra. — 19. pred Kristom. † Pesnik Publij Vergilij Maro. — 1792. Na francoskem uvedejo novo časovno štetje in metrično mero in metrične uteži. — 1808. * Naravoslovec Mihael Peter nel v Novi Oslici. — 1826. † Ljudski pisatelj I. P. Hebel.

23. septembra. — 63. pred Kristom. * Gaj Octavian Avgust. — 1765. Jožef II. proglašen kot sovladar. — 1787. * Pisatelj Peter Danjko v Št. Petru pri Radgoni. — 1790. * Pesnik Janez Strel v Mokronogu. (Zložil „Popotnika.“) — 1791. * Pesnik Teodor Körner. — 1888. † Maršal Bazaine.

24. septembra. — 1689. Avstrijci premagajo pri Nišu Turke pod mejnim grofom Ludovikom Badenskim, ki so ga imenovali „Turški Louis“. — 1706. Mr v Altranštadu. — 1835. * Skladatelj Bellini. — 1862. † Anton Martin Slomšek v Mariboru. — 1900. † Pisatelj in urednik dr. France Lampe v Ljubljani.

25. septembra. — 1529. Turki pod Solimanom pred Dunajem. — 1705. * Leopold Jožef grof Daun, avstrijski poveljenik, zmagalet pri Kolinu (dne 18. junija 1757). — 1793. Druga delitev Poljske. — 1849. † Skladatelj Janez Strauss. — 1878. † Geograf Avgust Petermann.

26. septembra. — 479. pred Kristom. Bitka pri Platejah in pri Mykale. — 1555. Avgsburski verski mir. — 1679. * Pisatelj Fr. Mihael Paglovec v Kamniku. — 1759. * Grof Jork von Wartenburg. — 1802. † Juri baron Vega. — 1830. † Pisatelj Andrej Reja v Št. Petru ob Sotli. — 1860. † Miloš Obrenović. — 1871. Pesnik dr. Mihael Opeka na Vrhniki.

Godovi prihodnjega tedna:

20. Rodoljub, Prija; 21. Matevž, Biagoslov; 22. Mavricij, Celimir, Miroslav; 23. Tekla, Slavna, Jelasiin, Vladimira; 24. Marija dev., Sadivoj, Struja; 25. Kleofa, Toša, Uros; 26. Justina, Ljubivoj, Stojslava, Pravomila.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden;

21. v Kranju.

V Kranju, dne 19. septembra 1908.

Za I. predsednika upravnega sodišča je imenovan dosedanji 2. predsednik marki Bacquehem. To mesto je bilo izpraznjeno izza smrti grofa Schönborna. Bacquehem je star 61 let. Svojo karjero je pričel v Sarajevu. L. 1887. je bil trgovski minister, v koalicijskem kabinetu Windischgraetovem pa minister za notranja dela. Po padcu tega kabineta je bil namestnik na Štajerskem.

Češki deželni zbor je imel v torek, 15 t. m. prvo sejo. V otvoritvenem govoru je namestnik povdarjal, da more biti delovanje deželnega zbora le tedaj, ako ga preveva duh miru. Vlada stoji „nepremično“ na stališču nepristranosti in pravičnosti ter ne bo opustila nobene prilike, da bi ne posredovala pomirjevalno v jezikovnem oziru. Poslanec dr. Krámar podaja deželnemu zboru predlog, naj se izvoli komisija 27 članov, ki naj izdela poklonstveno adresso povodom cesarjevega jubileja. V adresso se morajo sprejeti tudi politične, gospodarske in kulturne zahteve češkega naroda. Ker je nekdo zaklical nemškemu poslancu Stranskemu „mlečnozobi mladenič“, so nastali burni prizori. — Zveza nemških strank si je izvolila za predsednika dr. Eppingerja, veleposestniška kurija bivšega deželnega maršala kneza Lobkovičza. — Ker so se nemške stranke združile v skupno zvezo, nameravajo se tudi češki klubi združiti v enoten klub.

Madžarizovanje Reke. „Novi list“ piše, da je poklical inspektor kr. ogerskih državnih železnic v Reki v nedeljo železniske delavce in jim prebral odlok trgovskega ministra, po katerim si morajo delavci, ki niso se ogrski državljani, pridobiti ogrsko državljanstvo pravico tekom treh mesecev. Kdor ne zna ogrskega jezika, se ga mora naučiti tekom šestih mesecev, če ne izgubi službo.

Na Hrvatakem so zopet začeli zapirati „zarotnike“. Spravili so se nad nekatere srbske učitelje. V zadregi so, ker nimajo pametnih dokazov, pa bi si z zapiranjem radi pomagali.

Nemški cesar Viljem je imel v Kolmaru govor, s katerim je zagovarjal mir. Ampak Viljemovi govori kažejo zelo spremenljive nazore.

V češkem deželnem zboru grozi obstrukcija nemških strank.

Nemški agrarci nameravajo, kakor poroča „Pester Lloyd“, nastopiti proti srbski trgovinski pogodbi, ker hočejo vlado prisiliti, da bi sprejela zopet katerega njih pristašev v ministrstvo. Torej krvava kupčija. Verjetno je že.

Bivši danski justični minister Alberti se je sam naznanil policiji, da je ogoljufal kmetijsko banko za devet milijonov kron. Storil je ta korak, ko ni imel nobenega izhoda več. Še ko je bil Alberti aktiven minister, se je po bilanci kmetijske banke vedelo, da manjka denarja. Vendar je ostal minister in šele četr let pozneje je bil prisiljen demisionirati, ko je imel Neergard prevzeti finančno ministrstvo, pa je izjavil, da noče sedeti poleg Albertija. Ko je odstopil, je dobil še veliko odklovanje. A vendar se je že večkrat prej pojavil sum, da je njegovo poslovanje sleparsko. Poslanec Brandes je dejal po zimi v parlamentu: „Pri vsaki kupčiji, ki se giblje na robu dovoljenega, zadenemo ob Albertijevo ime.“ Socialni demokratje so ga tudi ob tem času dolžili, da zlorablja uradno oblast. Te dni bi bil moral Alberti povrniti poldrug milion, ki si ga je bil od finančnega ministrstva izposodil za svojo hranilnico. Ker ni mogel storiti tega, je šel na policijo in je priznal svoje goljufje. Seveda so ga takoj zaprli. Alberti je znan tudi zaradi tega, ker je kot justični minister vpeljal tepežno kazen.

Na Danskem je v soboto minister za zunanje zadeve grof Roben Levecor podal demisijo zaradi Albertijevega škandala. Kmalu na to je bil ministrski predsednik Kristensen na avdienci pri kralju, posledica konference je bila ta, da je ministrski predsednik vložil demisijo cele vlade. Do sestanka parlamenta bo Kristensen vodil posle.

V Perziji se nadaljuje boj med ustaši in vladnimi četami. V soboto je bila zopet pri Tebrisu huda bitka. Revolucionarje je napadel Makno s konjeništvom in 6 topovi. Najproje se mu je posrečilo, prodreti v mesto, ko je pa Satar kan dobil pomoči, je pognal vladno vojaštvo v beg. Izgube so na obeh straneh znatne.

XIII. glavna skupščina družde sv. Cirila in Metoda v Ptuj

se je vršila v nedeljo, ob enajstih se je pričelo zborovanje. Otvoril ga je prvomestnik vladni svetnik Senekovič, ki je v iskrenih, rodoljubja plamtih besedah govoril med drugim približno tako le: Slavna skupščina! Otvarjajoč današnjo 23. glavno skupščino naše šolske družbe vas vse srčno pozdravljam, ki ste prišli iz daljnjih krajev. Zborovanje se je naznanilo mestnemu magistratu ptujskemu, ki je je vzel na znanje. Naznanjam to vsled tega, ker smo bili tako prijazno sprejeti. (Ogorčeni klici: Škandal! Slovenec ni tu varen življenja in imetja!) Brzjavni pozdrav je poslal skupščini državni poslanec ljubljanski župan Ivan Hribar (viharno dolgočasno odobravanje in živio-klici), ki je vsled boleznj zadržan se udeležiti zborovanja. Ravno tako je pozdravil skupščinarje nadučitelj Anton Pesek, kot predsednik zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem. (Viharno odobravanje). Zbrali smo se, da se posvetujemo, kako rešiti slovenske otroke potujčevanja. Naša družba je le obrambna družba. Nasprotno družbe niso nikake obrambne družbe, ker love le naše otroke, da jih potujčijo. Pri nas je pa bilo preteklo leto 2000 otrok, ki so bili vsi Slovenci. Delovanje naše družbe je bilo malo izdatno, ker je še mnogo krajev, kjer so slovenski otroci prisiljeni pohajati nemške, oziroma italijanske šole. Ti otroci postanejo renegati, ki so

se odkrito veselil ruskih neuspehov, tako da smo se ga takrat primerno spominjali v Vašem listu. Temu možu, ki zajema svojo duševno hrano iz graške „Tagesposte“ in čigar zibelka je tekla, če se ne motimo, nekje v logaškem okraju na Notranjskem, so dali dogodki v Ptuj in Ljubljani povod, da zopet zabavlja čez lastne rojake in sočustvuje z Nemci. Moželjnu, ki pljuje v svojo lastno skledo, svetujemo resno, naj bode z njegovimi nemškutarsko-germanskimi nazori lepo tiho, če ne, se mu zna pripetiti kaj jako neprijetnega. „Wissen sie, Herr Japonc.“

Občinski svet slovenske občine Kranjska gora je v svoji seji dne 27. septembra 1908 glede dogodkov v Ljubljani sprejel sledečo resolucijo: Občinski odbor občine Kranjska gora se zgraža nad nečloveškimi dogodki dne 20. septembra 1908, vsled katere sta padli po nedolžnem kot žrtvi dve človeški življenji, in vsled katerih je bilo težko ranjenih več ljudi. Tudi mora najostreje in z globokim ogorčenjem obsoditi vsako nepostavno in nepremišljeno rabo tistega orožja, ki je namenjeno našim državnim sovragom, nasproti lastnim sinovom, osobito ako se to godi od neizkušenih in našemu narodu neprijaznih poveljnikov, in pozivlja vse poklicane činitelje, da z vso strogostjo postopajo napram krivcem v smislu osnovnih državnih zakonov, ki zagotavljajo enakost vseh državljanov pred zakonom. S studom in odločnostjo zavračamo zlobno in lažnivo pisavo nemških listov in izrekamo vsem našim voditeljem in osobito občinskemu svetu ljubljanskemu in njegovemu načelniku svoje priznanje in zaupanje, ter prosimo naše narodne zastopnike, da delajo z vsemi močmi, z vso energijo na to, da nedolžna kri ni tekla nekaznovano, in da iz te krvi vzraste gospodarska osamosvojitve našega naroda. Resolucija se enoglasno sprejme.

Podpore gasilnim društvom. Deželni odzar kranjski je podelil iz stražno-gasilnega zaklada bo 1. 1908 podpore nastopnim gasilnim društvom na Goranjskem: Begunje, Bled, Bohinjska Bela, Stožice, Skofja Loka, Trzin in vodice po 200 K; Dravlje, Kropa, Ljubno, Ribno, Sora, Stob, Zgoranja Šiška, Št. Vid nad Ljubljano, Tacen, Vižmarje in Zabnica po 160 K; Breznica, Čerklje, Gameljni, Gorje, Ježica, Kamnagorica, Komenda, Moravče, Pirniče, Predoslje, Radovljica, Stara Loka, Stražišče in Senčar po 120 K; Koroška Bela, Leše, Mengeš, Mošnje, Motnik, Poljane, Preddvor, Rateče, Sorica, Srednja vas, Sv. Gregor, Spodnja Šiška, Voglje in Zelezniki po 80 K.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala v oslavo jubilejnega leta dve mladinski knjigi: «Naš cesar Fran Josip I.» (cena 40 v.) in «Franc Jožef I.» (cena 30 v.). Priporočamo jo vsem šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, da si ju nabavijo ter razdele med otroke. Čisti znesek pripade družbi, knjiga sama pa je zelo primerna jubilejnemu letu. Narodila je oglašiti družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, katerim se bode zastopj prilagala knjiga «Andrej baron Čehovin», slavni slovenski junak.

Spredavice ljubljanskega koledvora se prične v najkrajšem času. Tako je naznanil župan Hribar po sporočilu železniške uprave v občinskem svetu. **Za pobite šipe v Ljubljani** povodom zadnjih izgredov je občinski svet sklenil plačati odškodnino, ki se določi sodnijsko, če store to tudi občine Ptuj, Celje in Maribor. Zelo pameten sklep!

Občina Krtina. V ogledele dejstvu, da se je v Ptuj naše mirne skupščinarje pobijalo in pretepalo hujše kakor pse, kjer se ni prizanašalo niti našemu narodnemu ženstvu, je občinski zastop v Krtini sklenil sledečo resolucijo: 1. Obsojamo kar najostreje barabski nastop Nemcev v Ptuj, posebno pa nastop mestnega zastopstva; 2. Odobrujemo dostojno demonstracijo in manifestacijo za slovensko stvar v Ljubljani; 3. ni se skrivila nobenemu Nemcu las, vendar je nemska naduta kultura zahtevala slovensko kri, kar kriči po osveti do neba. Ogorčen nad takim pobojem, se obrača občinski zastop do svojega državnega in deželnega poslanca dr. Kreka, da stori vse mogoče, da se združijo vse slovenske stranke k skupnemu nastopu proti brutalnemu postopanju naših narodnih nasprotnikov, da se napravi enkrat konec nemškemu gospodarstvu na slovenskih tleh. — V Krtini, dne 24. septembra 1908. — Janez Pirnat, župan, Jan. Kompare, J. Kavka, žup. namestnika, Franc Pretnar, Matevž Svetlin, Mihael Bergant, Janez Majhen, Anton Stražar, Valentin Erbežnik, Janez Cepuder.

Is Motnika se piše dne 6. oktobra: V nedeljo, dne 4. t. m., je bil tu pokopan ugledni tržan Grabnar, po domače Urbanovc. Mož je padel z jablane ter si pri tem smrtno ranil glavo. Po večdnevni mukopolni borbi zdihnil je revež, ostavivši vdovo s trinajstimi otroci. Ranjenik je bil zelo priden gospodar ter podjeten na vse strani, zlasti je mnogo tržil z lesom. Imel je jedva 48 let.

Na vrtu kmetovalca Sima Prešerna v Zabreznici ima jablan polno cvetja kot spomladi, pač čudo za sedajni čas! Po Gorenjskem je letos izvanredno mnogo sadja, ker ni nikakošnega kupca, delajo iz najlepšega sadja — most.

Zarobil se je g. Josko Zihel, učitelj v Škofji Loki z gučno. Anico Kobal istotam. Bil srečno! **Pri nevem železniškem mostu** v Mostah si je hotel vzeti življenje 59letni Jožef Varl, pristojen v Kamnagorico. Ze delj časa je tožil, da je bolan, in da bode moral v bolnišnico. V nedeljo je naprosil

nekega prijatelja da bi ga spremlil v bolnico. S 1/6 vlakom zjutraj pa ga ni bilo, zato se pripravil istega dne dopoldan. Zvečer ga je povabil prijatelj, da naj gre spat v njegovo sobo. Proti 1/2 uri ponoči ostane, si prižge luč ter se odstrani, pustivši zgornjo suktnjo, uro in nekaj denarja, ter se napoti k mostu, ki je akih 15—18 m. visok. Skočil je na tla ter obležal. Zjutraj so ga našli napol mrtvega. Poklicali so takoj telefonično zdravnika g. Kogoja z Jesenic, da ga je obvezal. Imel je obe nogi zlomljeni in tudi znotraj je imel poškodbe. Poslali so ga s prvim vlakom, namenjenega v bolnico, pa je v Škofji Loki že umrl. Bil je oženjen.

Sklep občinskega odbora na Dovjem z dne 27. septembra t. l.: Občinski odbor slovenske občine Dovje izreka svoje najgloblje obžalovanje, da je avstrijsko vojaštvo v nedeljo, dne 20. septembra 1908 brez vsake potrebe streljalo na avstrijske državljane, s katerim činom je povzročilo prav po nedolžnem dve smrti in več težkih telesnih poškodb. Občinski odbor protestuje najodločneje proti nepotrebnim rabi orožja, zahteva neizprosno kaznovanje vseh vojaških in civilnih krivcev, se izreka v imenu svojih občanov solidarnega s slovenskim pribivalstvom bele Ljubljane in svečano izjavlja, da bodo vsi naši občani odslej neizprosno izvajali geslo: «Svoji k svojim!»

Iskaz posredovalnice društva slov. trg. so-trudnikov v Kranju. Službe iščejo; 5 rom. manufakturne, 6 mešane in 4 špecerijske stroke. Sprejmejo se 3 pom. manufakturne in 4 železninske stroke, en učenc.

ahyala. Sodnijski svetnik g. E. Ferik je blagovolil podariti tuk. javni ljudski knjižnici 33 raznih knjig, med temi 12 letnikov „Ljubljanskega Zvona“. Za ta velikodušni dar se podpisani zahvaljuje g. svetniku najiskrenejše v imenu „javne ljudske knjižnice“ z željo, da bi našel g. svetnik mnogo posnemovalcev. — Javna ljudska knjižnica v Radovljici. I. Šega, tč. knjižničar.

V prid družbi sv. Cirila in Metoda prodaja na delo in drobno g. Ivan Keber, trgovec v Ljubljani, Stari trg, čistilo (krema) za usnje in za čevlje. Odjemalcev trgovcev ima že čez 50, iz česar je razvidno, da je gotovo dobre kakovosti in lep končni namen. V Trstu ima zalogo tega čistila g. Vekoslav Plesničar, via Gaetano Donizetti 5. Slovenci, segajte pridno po omenjenem čistilu ter podpirajte s tem domače izdelke in naše prepotrebno šolsko družbo.

Nekaj za smeh. Kakor povsod drugod, tako je tudi v Mojstrani bilo pomazanih nemških napisov. Posebna sreča je doletela tudi ondotnega trgovca z imenom Ritz. Pomazan je z in sedaj se bere Rit.

Mesečni izkaz moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Kranju. Pretekli mesec so naročili ter dobili po podružnici listke sledeči p. n. gg. gostilničarji: Fr. Benedik — Jostar, Mavril Mayr, Fr. Jezeršek, R. Jeglič — Nova pošta, Mihelič — Bekselj, nahiralnike pa gg. Joštar, Nova pošta in Bekselj. Daroval je gosp. J. Kocmut, trgovec tu K 2.20. Kocmutov avtomat za razglednice prinesel je ta mesec družbi K 3 16.

XXXII. javna ljudska knjižnica «Prosvete» se otvori prihodnji teden v Ratečah na Gorenjskem. Obenem se znatno izpopolni že obstoječa knjižnica v Kranjski gori. Odbor «Prosvete».

Cirkus Ricardo Ganestrelli v Kranju. Začetkom prihodnjega tedna dospe sem cirkus Ganestrelli ter napravi cikel le 3 predstav. Kakor se čuje o njem, utegne biti jako dober. Posebno ugajajo konji in ga. Ganestrelli kot jahalka. Cirkus se nahaja na vrtu gostilne poleg gimnazije.

Bogata beračica. Na Dunaju je umrla 86 letna vdova Gognel, ki se je preživljala deloma z beračenjem. V njeni zapuščini so našli 300.000 K.

Koliko zlata in srebra se pridobiva v Avstriji. Glasom statistike, ki jo je izdalo ministrstvo za javna dela o rudarstvu, se je pridobilo leta 1907 v Avstriji 307.109 metrskih stotov zlate rude v vrednosti 615.926 kron, za 60.000 K manj kot l. 1906. Srebrne rude se je dobilo 133.804 metrskih stotov, v vrednosti 2.798.149 K. Produkcija zlata je v privatnih rokah, in skoraj vsa na Češkem, namreč 99 87%, dotim se je ostalih 0 13% pridobilo v Solnogradu. Tudi produkcija srebra, ki jo ima v rokah erar, je večinoma na Češkem, namreč 99 37 %, na Tirolskem pa 0 63%.

Vozni red Kranj—Tržič

veljaven od 6. julija 1908.

Mešani vlaki				Postaje	Mešani vlaki			
zj.	dop.	pop.	zv.		zj.	dop.	pop.	zv.
8:05	12:37	4:47	8:32	Kranj	6:02	10:—	2:57	7:42
8:20	12:52	5:02	8:47	Naklo	5:51	9:49	2:46	7:31
8:34	1:06	5:16	9:01	Duplje	5:39	9:37	2:34	7:19
8:44	1:16	4:26	5:11	Križe	5:29	9:27	2:24	7:09
8:58	1:25	5:35	9:20	Tržič	5:20	9:18	2:15	7:00

Ustreljeni divji zajci

se dobijo vsak dan pri 355 1

JOSIP FUSO

stavbeniku v Kranju.

Stara gostilna

dobro ideča, tik glavne ceste v trgu na Gorenjskem se takoj odda v najem zaradi gospodarjeve bolezni. Posestvo leži na lepem in prijaznem kraju, zelo pripravna prilika za oženjenega obrtnika in voznika, zraven hiše se nahaja veliko gospodarsko poslopje s staro kovačnico in s hlevom. 359 3—1

Naslov pove upravnistvo «Gorenjca».

Št. 1675.

Razglas.

Mestne tehtnice, šotorina in tržnina oddajale se bodo potom 361

Javne dražbe

dne 21. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v občinski pisarni za dobo treh let, t. j. za leto 1909, 1910 in 1911 v zakup.

Vsak udeleženec ima vložiti pred pričetkom dražbe 10% vadij, bodisi v gotovini, hranilničnih knjižicah ali vrednostnih papirjih v roke dražbeni komisiji.

Pogoji so na vpogled v občinski pisarni.

Županstvo v Kranju
dne 8. oktobra 1908.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom Mastin. Previdni kmetovalci ga primeša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236—38

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Pozor!

Cirkus R. Ganestrelli

Pozor!

je dospel sem in začenja prihodnji teden s svojimi predstavami.

Izborni, lepi konji, krasno izšolano osobje. :: Umetnik v jahanju, mladi Ganestrelli. :: Gospa Ganestrelli, umetna jahalka. :: Parforč ture.

Visoka šola. :: Predvajanje malih ponyjev.

— Vsak dan nov spored. —

Začetek predstav ob 8. uri. — Ob nedeljah in praznikih dve predstavi.

Vstopnina: I. prostor 1 K, II. prostor 60 vin. in stojišče 30 vin.

Cirkus se nahaja na vrtu gostilne poleg gimnazije.

Na to je prišla Avstro-Ogrska z aneksijo Bosne in Hercegovine. Resni ljudje na Turskem sicer že davno niso mislili, da se jim še kdaj vrne Bosna in Hercegovina in odpoklicanje avstrijskih čet iz novopazarskega sandžaka bi se končno še lahko smatrala za nekakšno odškodnino. Ampak korak Bolgarske in Avstro-Ogrske ob enem je bil za tursko vlado že hujski udarec. A sledil je takoj tretji. Na Kreti so razglasili združitev z Grško. Res da je bila tudi Kreta že izgubljena za Turčijo. Ali če se zgodi to vse naenkrat, ni čudo, da serazburjajo duhovi na Turskem in skoraj naravno je, da podližajo reakcionarji vso odgovornost mladoturškemu zistemu. A kadar se začne jemati, se oglašajo vedno novi odjemalci. Italija zahteva kakšno lukno na turskem teritoriju, Rumuni razmišljajo, če nimajo dolžnosti, tudi kaj zahtevati, Rusija hoče svobodno vožnjo skozi Dardanelo za svoje barke. In tako ne more živ krst danes razoditi, kaj se utegne zgoditi jutri.

Bolgarski knez se je proglasil 5. t. m. v Trnovem, starom kraljevem mestu bolgarskem, za bolgarskega kralja in Bolgarijo za neodvisno kraljevino. Desetletje je bila glasom berlinske pogodbe Bolgarija po imenu še Turčiji podložna ter ji je plačevala vsako leto majhen znesek kot tribut. Ta tribut se je porabljal za odplačevanje turskih državnih dolgov. S proglášenjem neodvisnosti je torej tudi tej navidezni nadvladi Turčije nad Bolgarsko konec.

Novičar.

Zaplenjena je bila zadnja številka „Gorenjca“, pa šele v nedeljo ob 4. uri popoldne. Odluk se glasi: C. kr. deželno predsedništvo v Ljubljani je ukrenilo zaseči št. 40 lista „Gorenjec“ z dne 3. oktobra t. l. Povod te zasege je 1.) članek „Il y a des juges“ in sicer naslov sam in odstavki, začeti z besedami „In kaj je storila“ in končavi z besedami „v dvoboju ustrelili“. 2.) dopis Tržiške novice: Nemiri začeti z besedami: „In vendar se ljudstvo“ in končavi z besedami: „Kdaj prideš do samostojnosti“. 3.) dopis Tržiške novice: In mi Slovenci začeti z besedami „In mi Slovenci?“ in končavi z besedami „za obstanek“. 4.) članek „Gospod Felix Urban“ v celem svojem obsegu. 5.) članek „Kako misli c. kr. častnik inf. reg. št. 27 o Slovencih“ v celem svojem obsegu. 6.) članek „Mali Pozzarini“ v celem svojem obsegu. 7.) članek „Lazermanja vredno“ v celem svojem obsegu. 8.) članek „Tudi Poljanska dolina ni zaostala“ v celem svojem obsegu. 9.) v članku „Družbi sv. Cirila in Metoda“ besedilo od „Le žal, da se mnogo“ do konca. 10.) članek „V Ratečah je zavladala“ v celem svojem obsegu. — Nove izdaje nismo priredili, ker so itak vsi naročniki po pošti prejeli list že v soboto.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke za Kranjsko je v svoji seji minoli teden sklenil naročiti dr. Tavčarju, naj stopi v dotiko z dr. Šušteršičem in izve, ali bi bilo mogoče skupno postopanje obeh slovenskih strank v narodnih zadevah. Dozdaj še ne vemo, kaj je sklenila klerikalna stranka. — Dr. Šušteršič je na nekem shodu povdarjal, da bi bilo to mogoče samo pod pogojem, da se ne žali verski čut ljudstvu.

Ulica slovenskih mučencikov naj se imenuje prehod med ljubljansko stolno cerkvijo in škofijo v spomin na grozodejstvo, ki se je zgodilo tamkaj dne 20. kimavca 1908, ko so nemški vojniki brez povoda ustrelili dva slovenska mladeniča in mnogo slovencev ranili.

Vesela novica iz „Kranjske hranilnice“ v Ljubljani dvigajo Slovenci denar. Nad 80 let so ga nosili tja naši ljudje. S slovenskim denarjem je bila utemeljena moč tega zavoda, ki se je izprva imenoval „Ilirska hranilnica“; tedaj je bila ona zavod, ki se je z njim lahko ponašala naša domovina; ali pred dobrimi 40 leti so se je ob nebriznosti slovenski polastili Nemci in sedaj je „Kranjska hranilnica“ najmočnejša nemška trdnjava na Kranjskem.

Zaplenjeno!

Novi most čez Bistrico pri Podbrezju je skoro popolnoma dogotovljen, ako odštejemo nekatera postranska, nebitvena dela, katera treba pri njem še izvršiti. Po stavbi novega mostu znaša korekcija državne ceste Ljubljana—Podkoren 176 m; nivoleta ceste pa se je zvišala za 15 do 2 metrov. Most obstoji iz glavnega betonskega oboka in dveh mostišč čez stranske odprtine. Glavni obok, pod katerim teče glavni del reke Bistrice, je 30 m širok; obe mostišči, med stranskimi odprtinami, skozi katere tečeta na obeh straneh reke izkopana mlinska potoka, sta zgrajena iz armiranega betona in merita v svetlobo po 580 m. Vsa stavba napravlja na gledalca kaj prijeten vtis posebno zaradi ličnih stebričkov, ki so postavljeni na glavni obok in imajo nalogo, nositi vozovko. Fundiranje temeljev je delalo velike težave, ker se je vršilo v tako trdi „modri ilovici“, da se je morala taista razstreljavati. Pri izkopavanju temeljev, ki leže 6 m globoko pod členom v opori, sta odstranjevala vodo dva sesalna stroja na paro. Temelji so popolnoma betonirani. V tehničnem oziru

navaznejše in najzanimivejše delo je bilo betoniranje glavnega oboka, ki se je začelo dne 1. julija t. l. ob 3. uri zjutraj in se dokončalo tekem štirindvajsetih ur. Tisto noč je vladalo ob mostu nekako skrivnostno gibanje, ki ni bilo popolnoma brez romantičnega čara. Vse naokoli gluha, mirna noč; nebo posuto z milijoni migljajočih zvezd; pri mostu pa je neumorno delalo in se trudilo 90 delavcev ob svitu neštetihih luči in lučic, čuilo se ni drugega nego ropot dveh strojev, ki sta mešala beton, in kratka, odločna povelja nadzirajočih inženirjev. — Gradivo za betoniranje se je dobivalo v strugi Bistrice; potrebni cement sta preskrbeli neka firma iz Beotina na Hrvaškem in tvrdka Egger-Lühi v Kufsteinu na Tirolskem. Sklepe je napravila tvrdka Koblen in tov. v Pragi, uskusno železno ograjo ob obeh straneh mosta pa ključavničar Zabkar iz Ljubljane. Železo je dala tovarna na Jesenicah. Za zgradbo mosta so porabili 2250 kubičnih metrov betona in 22.000 kg železa. Skupni gradbeni stroški znašajo okroglo 105.000 K; podjetništvo izgubi okrog 20.000 K. Pri novem mostu je delalo povprečno po 80 delavcev na dan. Z delom so pričeli dne 20. avgusta 1907; dne 1. in 2. julija t. l. so betonirali glavni obok; dne 13. avgusta so odstranili leseno ograjdo ob betona. V kratkem je pričakovati obtežilne poskušnje in potem izročje mostu javnemu prometu. — Za zgradbo mostu so si pridobili posebnih zaslug: pokojni dvorni svetnik Roman Waschica, stavbeni svetnik France Pavlin in deželni in državni poslanec Jozef Pogačnik. — Delo je solidno izvršila tvrdka ing. Karel Herzán & Uhlir iz Prage. — Inaenotom državne oblasti sta stavbo nadzirala gospoda: Boleslav Bloudek, c. kr. nadinženir in Karel Křivanec, c. kr. stavbeni pristav.

Občinski odbor slovenske občine trg Kropa izreka svoje globoko obžalovanje, da je v Ljubljani v nedeljo dne 20. septembra 1908 brez vsake potrebe streljalo avstrijsko vojaštvo na avstrijske državljane in pri tem ubilo več nedolžnih ljudi. — Občinski odbor slovenske občine trg Kropa protestira najodločneje proti rabi orožja, zahteva neizprosno kaznovanje vseh vjaških in civilnih krivcev, se izreka v imenu svojih občanov solidarne s slovenskim prebivalstvom bele Ljubljane in svečano izjavlja, da bodo vsi naši občani odslej neizprosno izvajali geslo: „Svoji k svojim“.

Cerkev sv. Janeza ob bohinjškem jezeru bodo nekoliko popravili. Ta častiljivi velezanimivi ostank iz prve gotske dobe se pač mora ohraniti kolikor časa mogoče.

Kamna gorica v nevarnosti. V nedeljo 4. oktobra opomni neki gost kamnogoriškega župana in gostilničarja Adolfa pl. Kapusa, da je skrajni čas iz vasice odstraniti javne nemške napise in da želi on kot odbornik to v prihodnji občinski seji predlagati. Župan Kapus kot znani nemčur je srdito ugovarjal na vse načine, da se to ne sme zahtevati, ker je nemščina edina naša opora, da je to naš uradni jezik in da se on s tem hudo zameri okrajnemu glavarju radovljskemu, da je Slovenec ničla, da njegov sin, orožnik na Koroškem, ne more do sarže oficirja, ker je s Slovenskega in sploh da bi to bilo nasprotno dednim pravilom — seiner Ahnen — i. t. d. Ko si pa odbornik ne da odsvetovati, vstane župan ježno od mize te bolesto potopi večji družbi popivajočih delavcev rekoč: Glejte, kako bi to bilo nevarno za našo vas, ki živi le od željarije. Ako mi odstranimo nemške napise, potem vam fabrika na Savi, ki je tudi nemška, se železa ne bo dala več, kaj bi pa potem počeli! — Oj modra glavica tega župana. Sedaj šele vemo — ne znabiti za to sršenovo hajlovsko gnezdece, temveč da ta župan le nam Slovincem v prid (?) povsod sili svoj blaženi — „hajl“, kakor tudi samonemški napis na svojem bornem postnem vozu, ki vozi čez pašnike do Podnarta — k. k. Post Steinbüchel — tako večkratni občinski pečat — Gemeindeamt Steinbüchel — i. dr. in da v naš prid z nami bornimi Slovenci hoče nekako milostno le takrat govoriti, ako ni še kak hajlovec v bližini. Bog nas obvaruj te preteče, sedaj pa Kapusu dobro pojasnjene nesreče od strani nam toli dobrih Nemcev. Mogoče le dobimo Slovenci za svoj denar vendarle železo, četudi se odstrani nebodigatreba — hajlovski napis. Pripomnimo, da je Kapus oni župan, ki se je pred deželnozbornimi volitvami ponosno hvalil, da njega dr. Šušteršič in Pogačnik zelo silita, da on ta mandat preko Pogačnika prevzame (!) ker je zadnji preobložen z opravili, pa on se zaenkrat še brani; in pripomnimo tudi, da je Kapus oni župan, ki je Blejcem vrtove za železnico meter po 50 vin. cenil, sedaj je pa on svoj slabi breg za domačo solo, torej v odstranjeni Kamni gorici, oddal po 3 K meter, tako da dobi za mali prostorček, vreden kakih 400 K, kar 5000 K. — Res, dobrotnik Slovencev! Pamnitao!

Kmečki sklad gorenjske kmečke stranke se je zadnji čas zopet lepo pomnožil. Ker se je izrekla od darovateljev želja, naj jih ne priobčimo, jim ustrezemo. Kličemo pa, gorenjski kmetje, ne pozabite kmečkega salada, spominjajte se ga ob vsaki priliki!

Radovljske novice. Dovoljen je peti razred tukajšnje ljudske šole s pogojem, da občina prispeva k troškom. — Koslerjevo pivo so opustile gostilne M. Dornič, Avguštin in Praprotnik. — Iz nemške „šparkase“ je vzela svoje prihranke celo Žanova Marijana. Posnemajte jo! — Zabavni klub in slovensko bralno in pevsko društvo „Tri-

glav“ se najbrž spojita v eno društvo, v katerem bo nastanjena tudi ljudska knjižnica. Pevski odsek se je oživel. Petje vodi novi občinski tajnik. Društvo obdrži že 30 let staro ime „Triglav“. — Stari leseni vodnjak na glavnem trgu je izginil. — Mesto je dobilo nove hišne samoslovenske napise. — Gospod lekarnik A. Roblek se pripravlja, da nadomesti že silno stari napis „Lekarna — Apotheke“ s samoslovenskim napisom. — Gospod Dovžan, gostilničar „pri Lectarju“, je svojo hišo nanovo preuredil in jo moderno opremil.

Umrila je gospa Josipina Pollak, rojena Mihelič, soproga tukajšnjega trgovca v čevlji, gosp. Janka Pollaka v Kranju. Naše sožalje!

Samoslovenski napis po Gorenjakem. Samoslovenske napise so dala napraviti po svojih občinah županstva v Kranjski gori, Radečah, Koroški Beli, Radovljici in v Mošnjah. Kaj pa druge občine? Na noge! — Starodavni dvojezični napis „Gasthaus Wucherer“ v Lescah je izpremenjen v „Pri Kristofu“. — Gostilna „zur Post“ na Jesenicah je dobila napis „Hotel posta“.

Okrajno bolniško blagajno bi radi dobili Blejci, in sicer za občine na desnem savskem bregu.

Kamnik — Ljubljana. Iz Kamnika se piše: Danes, dne 28. t. m. je bral gosp. dekan Lavrenčič z veliko asistenco slovesno mašo zadušnico za narodna mučenika Ivana Adamiča in Rudolfa Lundra. Združeni narodni pevci so zapeli v župni cerkvi dve žalostinki. Pred cerkvijo se je g. župan v imenu g. učitelja Emila Adamiča ter cele v tugo zavite slovenske domovine zahvalil vsem narodnim društvom v Kamniku in vsem Kamničanom za obilno udeležbo pri tej maši, kakor pri pogrebu narodnih žrtev, kamor so se bili Kamničani pripeljali s posebnim vlakom. Kmalu po tem je bila občinska seja, pri kateri se je po primernem županovem nagovoru in predlogu soglasno sprejela sledeča resolucija: Mestni občinski odbor kamniški izreka svoje največje ogorčenje nad pobalinskim od varstvenih organov neoviranim napadom na mirne udeležence Ciril in Metodove skupščine v Ptuj, kakor na Slovence v Celju in Mariboru, protestira proti neupravičeni uporabi vojaške sile in orožja proti ljubljanskim Slovincem, zahtevamo povsod enako stroge in pravične preiskave in obsodbe krivcev v vseh teh mestih, ter se pridružuje občnemu žalovanju vseh pravičnih ljudi po nedolžnih žrtvah v Ljubljani. Županu se naroča, da o tej resoluciji obvesti ljubljanski mestni zastop in vlado. Ob enem se je soglasno sklenilo podariti za spomenik Lundrov in Adamičev 50 K in za oskrbo ranjencev od dne 20. t. m. 100 K. Meščanska korporacija kamniška pa je v isto svrhu podarila 100 K za spomenik in 100 K za oskrbo ranjencev v imenu kamniških meščanov. Gospa dr. Krautova in gospodična Albina Kočvarjeva sta končno v isti namen pri podpisovalkah protesta narodnega ženstva nabrali znesek 70 K. Vse vrote so se odposlale združenemu narodnemu odboru v Ljubljano. Nemski in dvojezični napisi so izginili vsi iz zasebnih hiš, samo „Pulververschleiss“ dela žalostno izjemo kot zadnja klaverna priča nekdanj tu vsemogočnega nemčurstva.

Stojte no! — Sedaj pridejo Gorenjci! V nedeljo dne 11. t. m. na veliko ljudsko slavje, katero se vrši v Lescah po domače „pri Kristofu“ na Gorenjskem. Priredili bodemo pravcati „narodni semenj“ in poslali, kar bo prebitka, pa še zraven dali za one vsega usmiljenja vredne reveže, ki po krivici trpe v bolnici usodne Ljubljane, poleg tega pa še prispevali za druge blage namene. Na vse slavna društva, korporacije in občinstvo gre tem potoma nujna prošnja, na ta dan prav nič ne za se prirejati, tembolj pa se nujno odločiti k izkupičku pri Triglav k nam. Pripravljali odbor.

Iz Kropce se nam poroča: Kromenit Slovenec g. pl. Kapus, župan in postar iz Kamne gorice, menda ni, ker je poleg par drugih nemških lovcov povabil v četrtak na svoj lov pri Kropi tudi nadporočnika barona Lazzarinija, ki je izza zadnjih dni po vsej domovini naši znan kot iskren „prijatelj“ slovenskega ljudstva.

Poročil se je v Kamniku v nedeljo dne 4. t. m. gosp. dr. Viktor Jeločnik iz Wöllersdorfa pri Dunaju z gospico Frido Martinčičevo. Čestitamo!

Prememba posesti. Iz Killerjeve konkurzne mase v Kranju je kupil g. Anton Adamič, trgovec v Kranju, hišo na glavnem trgu za 24.000 K, vilo ob državni cesti Kranj-Ljubelj pa profesor g. Franc Komatar za 8000 K.

Meteor je padel 5. t. m. ob 1/3. v smeri iznad Škofje Loke proti severu. Pri padcu se je na tleh posvetilo, kakor če bi kdo žarek vrgel. Svetla črta je minevala od juga.

Tukajšnje županstvo nam je z ozirom na afero okrajnega živinozdravnika g. A. Korošča poslalo sicer malo preobširno, a ljubeznivo pojasnilo, v katerem se opisuje, da g. obč. odbornik A. Korošec ni odšel iz seje z dne 25. septembra t. l. z nikakim demonstrativnim namenom, pač pa bil vsled bolezni, na kateri je prej bolehal, prisiljen zapustiti sejo, ker se mu je ravno pred sejo nenadoma pohujšalo stanje. Oprostil se je radi svojega odhoda pozneje pismeno pri županu.

Škofjeloški Japonci. Našim čitateljem je že izza rusko-japonske vojske gotovo v spominu mož, ki je takrat očitno simpatiziral z Japonci in

JULIN
je
JULIN
FEINSTER
LEDER-PUTZMITTEL
Nach
Schlesien
Nach
Schlesien

najboljše in najfinejše
snažilo za čevlje
Edini izdelovatelj
JULIJ RAINER
BELJAK (KOROŠKO)

FR. ŠEVČIK, puškar
v Ljubljani, Židovske ulice 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših
pušk in samokresov najnovejšega zi-
stema. Kakor tudi munijo in vse druge
lovske priprave po najnižjih cenah.
Popravila se izvršujejo točno.

... Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštino prosto. ...
322 12-9

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka
147 52-55 nasproti hotela „Union“

System Balko

priporoča
za gojitev las in za
umivanje glave svoj
zdravniško priporo-
čeni gorko in mrzlo
zračni sušilni aparat.
Suši brez nadležne
vročine. Ne provzro-
čuje skrčenja las.
Vpliva dobro na po-
speševanje rasti las.

Zaloga vsako-
vrstnih vpletk
striženih in zme-
šanih las.

Oddelek za
dame s sepa-
ratnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Steckenpferd
lilijino milo

najboljše milo za kožo.

247 40-25

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sred-
stvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod
imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-
meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje
na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo
o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236-38

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Vozni red Kranj-Tržič

veljaven od 6. julija 1908.

Mešani vlaki				Postaje	Mešani vlaki			
zj.	dop.	pop.	zv.		zj.	dop.	pop.	zv.
8:05	12:37	4:47	8:32	Kranj	6:02	10:—	2:57	7:42
8:20	12:52	5:02	8:47	Naklo	5:51	9:49	2:46	7:31
8:34	1:06	5:16	9:01	Duplje	5:39	9:37	2:34	7:19
8:44	1:16	4:26	5:11	Križe	5:29	9:27	2:24	7:09
8:53	1:25	5:35	9:20	Tržič	5:20	9:18	2:15	7:00

Književne novosti!

Izšli sta brošuri:

„Ljubljanski Grad“.

Spisal F. G. in

„Osnovni nauki o narodnem
gospodarstvu“.

Spisal **Valentin Žun**, c. kr. finančni komisar v
Radovljici.

Obe knjigi je tiskal Iv. Pr. Lamprat v Kranju.
Občinstvu obe knjigi prav toplo priporočamo.

Lepa soba

nanovo opremljena in s hrano se takoj odda.
Več pove upravnistvo „Gorenjca“. 353-2

314 52-10

Ustanovljeno leta 1885.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarnе.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatine in srebrnine ter
optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje ceno.
Priznane izborne blago.

Samo edini polzkus
prepriča, da
vzdržuje

Rainerjeva vaselin-mast

za usne 318 52-10
čevlje in usnjene stvari
nepremočljive,
prožne in
mehke

Prva gorenjekoroška toplilnica loja
Izdelovanje sveč in mila

Istotako je
Rainerjevo
hitro bliščeče voščilo
zavito v podolgastih
rdečih škaflijah po 5, 8, 12, 16, 24
kom. pri kg priznano dobre kakovosti.

Julij Rainer, Beljak

Oklic.

P. 1/3

261

Na prošnjo gospoda Rudolfa Kokalja kot kuratorja Jakoba Killer iz Kranja se dovoljuje

prostovoljna dražba

sledenih posestev Jakoba Killerja za sledeče izključne cene:

1. dvonadstropne hiše št. 180 v Kranju, stavbena parcela št. 20, pripisana k vlogi št. 154 d. o. Kranj za izključno ceno 16.000 K;
2. pritlične hiše (magacina pri kavarni Geiger v Kranju) stavbena parcela št. 30, pripisana k vlogi št. 254 d. o. Kranj za izključno ceno 4000 K;
3. vile (hišice) št. 40 v Kokriškem predmestju v Kranju, stavbena parcela št. 327/2 z vrtoma parc. št. 327/1 in 328, pripisanih k vlogi št. 254 d. o. Kranj za izključno ceno 7000 K;
4. gozdov v Zg. Besnici parc. št. 887/28 in 887/31, tvorečih vlogo št. 203 d. o. Zg. Besnica za izključno ceno 1600 K.

Za to dražbo določa se narok na **30. septembra 1908 dopoldne ob 9. uri** pri tem sodišču v sobi št. 8.

Pod gorenjimi cenami se dražba ne vrši. — Pogoji se smejo vpogledati pri sodišču. — Uknjiženim upnikom ostanejo njih pravice pridržane ne glede na kupno ceno.

Kupnina se bo porabila v odvrnitev vknjiženih dolgov.

C. kr. okrajno sodišče v Kranju odd. II, dne 2. septembra 1908.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena
in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6,
nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-9

Slovenci, kupujte vžgalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Zahvala.

Odbor prostovoljnega gasilnega društva v Stražišču se tem pobom najtopleje zahvaljuje vsem onim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je veselica, ki jo je priredilo društvo v prid društvene bolniške blagajne, tako v redu izvršila in nepričakovano dobro obnesla. Posebna zahvala bodi izrečena ljubetnjivim gospicam, ki so z največjo gorečnostjo prodajale listke za srečolov, šopke, trobojnice in razglednice, dalje vsem gospem in gospodičnam, ki so neumorno stregle slavnemu občinstvu s pivom, vinom, kavo, čajem in drugimi jestvinami. Lepa hvala slavnemu mestnemu županstvu v Kranju z posojilo stojnic, ki so služile za šotore in društvu «Sokol» v Kranju za deske. Hvala vsem bratskim društvom, ki so se korporativno ali po odposlanih udeležili veselice, posebno gasilnemu društvu iz Zabnice, ki je s svojim petjem zabavalo občinstvo.

Slednjic hvala tudi mnogobrojnemu občinstvu, ki je s svojo prisotnostjo pripomoglo, da je veselica tudi v gmotnem oziru tako dobro uspela.

V Stražišču, dne 10. septembra 1908.

Zobozdravniški atelje
dr. Edv. Globočnik
v Kranju 344 52-3
je od 16. septembra naprej slav. občinstvu vsak dan, ne samo ob nedeljah kakor doslej, na razpolago.

V Newyork
Canada
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.
Pozor!! 327 52-8
Samo 6 dni
vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. **Najkrajša črta.**
Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna
Ed. Šmarda, Ljubljana
Danajška c. 18, nasproti znane gostilne pri Figovcu,

Vinske sode iz hrastovega lesa
močne in v dobrem stanju
od 300 do 400 litrov, od 400 do 600 litrov nadalje sode z vratcami 223 16-8
od 700 do 1200 litrov, od 1200 do 6000, litrov oddaja po jako zmerni ceni trdka
M. Rosner & Co.
LJUBLJANA
poleg Koslerjeve pivovarne

KRANJ
K. Florianova knjigarna
priporoča
učne knjige
za ljudske in gimnazijske
razrede
risalne, pisalne in vse druge šolske potrebščine po najnižjih cenah.

Angleško skladišče oblek
O. Bernatovič :: Ljubljana, Mestni trg 5.

Moška konfekcija:	Damska konfekcija:
Čez 2500 oblek od . . . K 8.— naprej	Jesen. in zimske obleke od K 10.— nap.
• 1500 površnikov in zimskih sukenj . . . 12.—	Jesen-ke in zimske jopice . . . 4.—
• 2000 plaščkov . . . 7.—	Jesnska in zimska krila . . . 3-90
• 300 kožušnih saeco s krznas'im ovrtnik. . . 16.—	Jesenski in zimski rauglani . . . 6.—
• 2000 suknenih hlač . . . 3-90	Jes ns. in zimski paletoti . . . 8.—
Deška konfekcija:	Dežni plaščki s kapuco . . . 7.—
Čez 1800 oblek . . . K 3-90 naprej	Suknene in delainove bluze . . . 3-90
• 500 plašč. kov s kapuco . . . 3-90	
• 250 površnikov in zimskih sukenj . . . 8.—	

Deklišča konfekcija:
Velika izbira oblek, paletotov, dežnih plaščkov in zimskih sukenj.

V zalogi čez 1000 velour-klobukov po K 5-80 in čez 5000 klobukovin kap od K 1.— naprej.

Kotle za žganjekuho
348 4

Patentirane Johnove pralne :: stroje :: „Voll Dampf“ in dimniške nasade
(istega patenta)
priporoča po najnižjih cenah trgovina

„Merkur“
Peter Majdič, Kranj.

Zaloga cementa, traverz, železniških šin in vodovodnih potrebščin.

Ljubljana Prešernove ulice 9. Gričar & Mejač Ljubljana Prešernove ulice 9.

uljudno naznanjata, da je zaloga za jesensko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

348 6-8

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

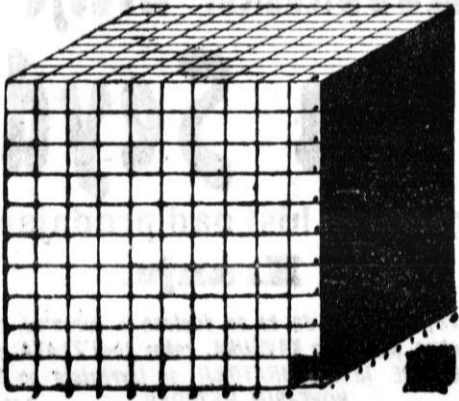

Naj se ne pusti premotiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 28

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljše kubična knjiga.

Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Resan in obtesan les za deske in trame vse dolžosti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje tol v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v cole; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera. 233 52-34

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vrn. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven Nitri računar, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 6 K 20 vrn.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo

pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure ne stihale, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vrn. do 1.40 K. Žepne ure od K 1.20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko ure

„INTAOT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo se tedaj najtežje, ki urarja niti izučeni niso. 17-85

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
atelje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

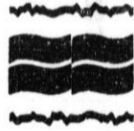
priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irig. torjev, aparat v za mrzle in inhalacija s paro, steril. z rane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brisgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gumi-jevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-27 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični pniklovani zavod z obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in očno.

Sladoled

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada l. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri E. Brandtu, Kranj. Zunanja naročila točno in cenje kot povsod drugod! *

299 26-174

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš za lovce in strelce po najnovejših si temih pod popo nim jamstvom. Tudi predeluje stare samokrosnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-49

Ilustrovani ceniki zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko strojništvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike l. t. d

Špecialiteta: 152-44

valjični zastori (Rollbalken).

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

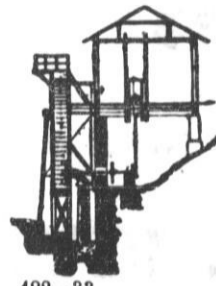
Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobi se
v
lekarni
Šatovnik

G. Tönnies

422-33

tovarna za stroje, železo in kovinolivarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje vz obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zverane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, največja gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Kavarna „Ilirija“ v Ljubljani

oddaljena 3 minute od južnega kolodvora je vsak dan 813 10

celo noč odprta.

Priporoča se najljudneje p. n. tujcem za mpogobrojen poset Stevo Miholič.

Svoji k svojim! 256 52-28

Staroznana narodna tvrška:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postrže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih prisnanih vinogradov po ceni 30-50 vrn. liter; potem s plzenjskim pivom «prazdroj» iz sloveče češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivin-skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem l. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franco goriška postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 1 52-24

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 130-62

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Za šolsko sezijo priporočam vsakovrstne šolske potrebščine

n. pr. zvezke, knjige, torbice, nosila za knjige, pisalno in risalno orodje, papir in sploh vse v to stroko spadajoče predmete v največji izbi in najnižji ceni.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Anton Adamič, Kranj

trgovina s papirjem, galanterijskim in modnim blagom

Kranj, Glavni trg.

62-28

<p>Bluze vrhna in spodnja Krila Predpasnike Moderce Šerpe Pasove Ovratnike Mašence Jabots Srajce Perfle Otročje oblekce Krstne oprave</p>	<p>Potrebščine za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Applikaci- jone Gumbe Vezenine</p>	<p>Glace in svilnate rokavice Moderne srajce Ovratnike Kravate Nogavice Žepne robce Gumbe Denarnice Prsnike Naramnice Glavnike Garniture Milo Parfum</p>
<p>— Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke — filijalka iz Ljubljane 195 52-44</p> <h2 style="text-align: center;">A. VIVOD-MOZETIČ v KRANJU</h2> <p style="text-align: center;">na glavnem trgu v hiši g. Pavšarja</p> <p style="text-align: center;">Priperočja za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalno klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.</p> <p style="text-align: center;">==== Zunanja naročila točno. ====</p>		
<p>ženska ročna dela Predtiska-rija Vseh vrst pavola Svila Čvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pačolane</p>		

Martinova oesta 20 R. Lang Martinova oesta 20
 Postajališče električne cestne železnice pri šentpeterski cerkvi
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh oonah. Ogledala, slika v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špoojaliteta: Gostilniški stoli. Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vaaki ooni.

Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prvo vrste vedno v zalogi.

Za spaino sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski. Oprava za jedilne sobe, salona, pred-sobe, cele garniture.

Špoojaliteta v nevestinih balah. Veliki prostori, pri-tlično in v I. nad-stropju. Čudovito posehi za hoiele, vile in za letovilišča 52 gld.

Za sobo; postelja, nočna omarica, omivalna miza, obe-žalniki, miza, stoh-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenino, z ali brez neone plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH. 111-66

Sprejemne ure vsako nedeljo in pondeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezervna zaklada iznaša:

K 78.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4
1/2
0/0

Denarni promet v letu 1907.:

K 5,600.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/2% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan

od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure pop. izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-55